

INGENIEURSBUREAU HET NOORDEN

1988 - DIRECTEUR BIJ IHN

klopt

Toen ik op mijn eerste werkdag, 29 augustus 1988, bij IHN Leeuwarden binnenkwam, ging ik eerst even met de secretaresse praten en maakte afspraken met iedereen, eerst met de afdelingshoofden en daarna met andere medewerkers, lager in de organisatie.

Ik liep regelmatig door het bedrijf en maakte onderweg met iedereen kennis en begon een praatje over wat ze deden en wat er leefde aan wensen en problemen.

Het probleem bleek bij hen dat de oude directeur de touwtjes strak in handen had gehouden en de medewerkers dus nogal kort hield. Hij stuurde echt en moest daardoor steeds meer gaan sturen, omdat hij steeds meer vragen kreeg of iets wel of niet kon en mocht. Dat was niet mijn stijl, dus dat moest anders.

Het bedrijf leed drie ton verlies en volgens Ger de Vries, de holdingdirecteur, moesten er vermoedelijk een paar mensen uit die meer kostten dan ze opbrachten. Met mijn outplacementkennis probeerde ik gewoon om die medewerkers op de juiste plek te zetten. Ik vroeg wat ze nu echt leuk werk vonden en ging vervolgens ook echt aan de slag om te kijken of dat kon. En vaak lukte dat ook nog. Als directeur kun je wel meer doen dan een ander natuurlijk, maar toch moest ik de afdelingshoofden soms overhalen en de organisatie wat aanpassen.

1988 - HET OMGEKEERDE ORGANOGRAM

Het viel me op dat de klant niet voorop stond. De interne organisatie was heel belangrijk en iedereen was feitelijk bang voor zijn positie. Dat werkte niet zo, met angst werd het nooit iets natuurlijk. Daar wist ik alles van. Ik wilde dan ook niet dat die mensen zo door het leven moesten gaan.

WAARHEID!

Dus bedacht ik een plan. Ik draaide het organogram om. In plaats van de directeur bovenaan als de grote baas, tekende ik het net andersom. De baas onderaan en zo naar de afdelingshoofden en de managers van de diverse afdelingen, een zevental.

In het managementteamoverleg vertelde ik wat ik van plan was en gaf de filosofie daarachter aan. Eerst heb je degene die het contact met de klant heeft, die is het allerbelangrijkst voor een bedrijf. Het gaat om de klant en hoe je die het best tevreden kan stellen, zodanig dat hij meer opdrachten bij je wil afgeven. Dan heb je de managers die ervoor zorgen dat er in dat proces niets mis gaat en dat het zo efficiënt mogelijk verloopt. Vervolgens de afdelingshoofden, twee stuks, en als laatste de directeur. Alles moet erop gericht zijn om het proces naar de klant zo goed mogelijk te laten verlopen.

Hierdoor lag de macht veel meer onderin de organisatie, hoewel er feitelijk aan de machtsstructuur niets veranderde. Ik kon nog steeds iemand ontslaan en moest alles ondertekenen.

Dat had effect. Ik kreeg veel meer problemen aangereikt waarvan medewerkers vonden dat het die filosofie in de weg stond. Vervolgens loste ik dat probleem op en liep alles veel beter dan voorheen.

Daarnaast was alles veel te veel op winst gericht in plaats van op toegevoegde waarde voor de klant. Dat kon niet vond ik. Als je winst boven de klant stelt, zal die dat snel doorhebben en uiteindelijk een andere leverancier kiezen.

Dus bracht ik de filosofie in dat ook al kun je bijvoorbeeld voor 50.0000 gulden een opdracht krijgen, maar de klant kan ook heel goed geholpen worden voor 10.000 gulden en het uitbesteden van iets bij een leverancier voor 20.000 gulden, moeten we dat de klant adviseren. Die klant is dan immers veel minder geld kwijt. Geen enkel bedrijf zou dat ooit doen natuurlijk, maar ik wilde dat men dat juist wel deed. Als je het de klant op de goede manier vertelt, krijg je voortaan veel meer opdrachten, omdat de klant je immers kan vertrouwen.

Verder praatte ik heel veel met de medewerkers en had een heel open en goed contact met iedereen. Men kon mij allemaal met de voornaam aanspreken en dat deed ik ook bij hen. De sfeer was binnen de kortste keren geweldig.

Binnen een jaar was het verlies van drie ton naar een winst van een zeven ton omgezet, dus een verbetering van een miljoen. Dat vond iedereen geweldig. Ger de Vries al helemaal, want dat was beter dan hij gehoopt had. Ik vond het heel normaal, geen enkele moeite had ik ermee gehad. Wat had ik nu eigenlijk gedaan? Niets toch, alleen met de medewerkers gepraat en ze een beetje geholpen, meer niet. Ik had ze eigenlijk alleen maar vrijgemaakt en de rest hadden ze zelf gedaan.

Een jaar later kwam het boek 'Liberation management' van Peter Senge uit. Die titel begreep ik heel goed. Maar ik had het al veel eerder toegepast dan hij het

WAARHEID!

had geschreven en gewoon door mijn boerenverstand te gebruiken.

Later las ik dat men in Amerika ook het omgekeerde organigram toepaste en dat men daar een groot voorstander van was. Mensen die dat durfden toe te passen waren kleine helden. Maar toen ik het hier in Leeuwarden toepaste, moest het van de holding wel heel stillerjes en mocht vooral niemand van buiten het weten. Stel je voor, dat kon ook negatief uitvallen. De typische Hollandse benepenheid en bekrompenheid.

Hoe zou mijn carrière verlopen zijn als dat wel in het nieuws was gekomen, dacht ik later nog wel eens.

1989 - ZOI BELT

heeft nooit gebeld
een hele grote waa

Op een avond nam Wies de telefoon op en kreeg een kind, een jong meisje aan de lijn die naar Hans Smedema vroeg. Wies gaf verbaasd de telefoon aan mij en ik ging naar mijn werkkamer, omdat het daar rustiger was.

Het was een klein meisje aan haar stem te horen.

'Waarom help je mijn vader niet?' vroeg ze.

Ik was stomverbaasd en nam aan dat ze verkeerd verbonden was.

'Je bent verkeerd verbonden, je moet iemand anders hebben hoor.'

'Bent u Hans Smedema?' vroeg ze op een echt kinderlijke manier.

'Ja, dat klopt, maar hoe kom je aan mijn naam dan?'

'Van mijn vader en moeder. We hebben het opgezocht in het telefoonboek.'

'Ja, maar ik ken jou niet, wat heb ik dan met je vader en moeder te maken?'

'Mijn vader Rust kent jou en hij heeft je gevraagd om hem te helpen. Waarom kom je niet en help je mijn vader niet?'

Aan haar stem hoorde ik dat het kind echt emotioneel en oprecht was met haar bezorgde vragen, maar ik wist hier niets van en herkende ook niets in haar verhaal.

'Het is jammer, maar ik ken jou niet en je vader ook niet. Het is vast een vergissing, vraag het nog maar eens aan je vader of moeder.'

'Dat is niet waar, ze kennen jou wel', zei ze en hing op.

Ik vertelde het Wies, die net als ik dacht dat het een vergissing was.

In 2007 zal ik me dit merkwaardige en cruciale voorval gelukkig toch weer herinneren. Het emotionele, verdrietige stemmetje had deze herinnering diep in mijn brein vastgezet bij andere zaken waar ik nog geen weet van had.

Op een dag belde zwager Tjitte me en stelde voor om de slepende zaak met Marinus eens te bespreken in klein comité. Dat kon misschien helpen bij het vinden van een oplossing. Hij had het met Johan besproken, die Marinus weer had gebeld en ook die was akkoord gegaan. We zouden de zaak bespreken in Motel Zwolle, dan kon Johan vanuit Gennep er redelijk snel komen, Tjitte vanuit Norg en Marinus vanuit Leeuwarden.

Het ging er hard aan toe. Ze namen kennis van de stukken, maar geloofden Marinus eerder dan mij, dat was al snel duidelijk. Marinus was tenslotte de grote man met een bedrijf en ik was slechts het jongste broertje dat door Marinus van de straat werd gehouden. Dat was het beeld in de familie en zo liet Marinus het ook altijd duidelijk blijken. Dat het heel anders lag, is mijn familie nooit duidelijk geworden. Blind voor de werkelijkheid.

Ook Johan behandelde mij altijd al als een klein kind. Hij wist altijd alles beter en ik kon nog zo roepen dat het anders was, maar hij wist al bij voorbaat dat ik niet de waarheid sprak. Een heel merkwaardig fenomeen. Zelfs mijn ouders viel het op en ook die vonden de opstelling van Johan niet eerlijk tegenover mij. Ze begrepen zijn vijandige opstelling ook niet.

We zagen elkaar drie keer in Zwolle en Marinus bleef gewoon liegen en bedriegen. Hij erkende geen enkele fout. Mijn openheid en eerlijkheid waren hem totaal vreemd. Hij bleef erbij dat ik een voorschot van een opdrachtgever van 100.000 mark niet bij de bank had mogen melden als grondslag van een cessie op debiteuren. Wat ik heel merkwaardig vond, want ten eerste wist hij dat die opdracht nog moest worden uitgevoerd en ten tweede was ik verplicht om alle inkomsten, op straffe van intrekking van het krediet, te melden bij de bank. En dit grote bedrag moest vooruit gefactureerd worden aan de opdrachtgever in verband met hun budget voor dat jaar, dat anders teniet zou gaan. Men zou het bedrag nog eerder betalen ook. Dus het was geen nepfactuur, maar cash dat er aan zat te komen. Maar Tjitte begreep er niets van en Johan nog minder leek het wel.

Dat we een deal hadden gemaakt om uit elkaar te gaan onder uitsluitend terugbetaling van het door Wies en mij in de Duitse GmbH gestorte geld, kon ik eerst niet duidelijk maken. Johan wilde precies weten hoe de balans in elkaar zat en meer van dat soort zaken, maar er was nooit een balans of een verlies en winstrekening op tafel gekomen. Die had Nico de Wolf er juist met opzet buiten gehouden, om ellenlange discussies te voorkomen.

We kwamen met die gesprekken dus niet veel verder, maar op enig moment vroeg Johan me iets over een rekening van een communicatiebureau waar ik

is er nooit geweest

niets van wist, wat ik ook aangaf. Johan werd merkwaardig boos en stelde dat ik zeker net deed alsof ik er niets van wist, maar ik begreep echt niet waar hij het over had en toen ik dat vroeg, was het plotseling niet belangrijk meer. Heel merkwaardig. Er waren dus zaken die ik niet mocht weten, dat was me wel duidelijk, maar wat dat was kon ik nog niet vermoeden.

Pas vele jaren later herinnerde ik me zijn vreemde vraag weer en begreep ik hoe laf en oneerlijk die vraag van Johan eigenlijk was geweest. Hij liet mij namelijk onwetend van wat er allemaal had plaatsgevonden en tegen het onbekende kun je je niet verdedigen!

Johan vroeg nog iets over mijn schoonfamilie en zei weer dat ik zeker zogenaamd van niets wist. Ook viel me op dat Marinus het plotseling had over 'die laffe familie' en dat Tjitte dat onmiddellijk afkapte door te zeggen dat we daar nu niet over praatten. Ik had zeker iets gemist in het gesprek, want ik begreep het niet en ik vroeg weer wat ze bedoelden, maar Johan begon direct over iets anders.

Ik was woedend, dit was weer precies die arrogante houding van hen. Zij bepaalden wel hoe en wat en ik moest mijn mond houden tot mij iets gevraagd werd. En als er iets belangrijks was, dan hoefde ik dat als snotjong blijkbaar niet eens te weten. Eigenlijk wilde ik boos weglopen, maar dan zouden de rapen, in wat er nog over was van de familie, helemaal gaar zijn, dus slikte ik maar een keer en bleef rustig zitten en liet alles maar over me heen komen. Dat merkwaardige verdoofde gevoel in mijn hoofd was er vrijwel steeds.

Aan het eind van de drie gesprekken gaven ze mij toch grotendeels gelijk. Marinus moest mij het mij toekomende bedrag betalen en moest bovendien een immateriële schadevergoeding van 25.000 gulden voor alle ellende betalen. Ik sloeg dat voorstel af, omdat mijn schade veel groter was en dan maar deels vergoed werd. Ook Marinus sloeg het voorstel af en zowel Johan als Tjitte waren boos, omdat ze hier veel tijd in hadden gestoken. Maar ik vond niet dat er voldoende recht was gedaan. De oplichting door Marinus kwam niet duidelijk naar voren en de familie wist dus niet wat die rotzak ons had aangedaan. Ik bleef woedend op hem.

1990 - JUSTUS WERLE

Ondertussen bleven de rechtszaken met Marinus maar voortslepen en ik wilde er nu eindelijk vanaf. Dus vroeg ik in mijn steeds groter wordende netwerk naar

een goede advocaat. Ik wilde nu een vechtheadvocaat, geen jaknikker zoals Wim Winkel.

Ik werd op Justus Werle gewezen, later partner bij Trip Advocaten. Ik maakte een afspraak en vertelde hem waar het om ging.

Zijn reactie was goed. Hij begreep niet waarom zoiets zo lang moest duren. Hij vond dat er iets niet klopte en wilde alle stukken ontvangen. Hij zou aan mijn rechtsbijstandverzekeraar DAS vragen of hij het mocht uitvoeren en afspraken met hen maken.

In een volgend gesprek had hij nog veel vragen die ik in alle rust beantwoordde. Hij wilde met Wim Winkel gaan praten, omdat die de zaak had laten slepen, zonder dat nodig was. Waarom had hij dat gedaan?

Ik vertelde hem dat ik juist heel erg op snelheid had aangedrongen en dat hij ook wel wist dat ik zonder inkomsten en geld zat. Dat vond Justus helemaal vreemd, Wim had een kort geding moeten aanspannen.

Hij wilde het liefst alleen naar Wim gaan, dan kreeg hij waarschijnlijk meer antwoorden. Ik vond het prima en later hoorde ik dat Wim Winkel het verkeerd had gedaan en dat ik hem feitelijk kon aanklagen bij een tuchtcommissie. Maar daar had ik geen zin meer in. Ik had al genoeg toestanden gehad en wilde zeker niet negatief in het nieuws komen. Mijn baan was mij nu veel te belangrijk.

Wat later wilde Justus Marinus veel meer onder druk zetten en wilde opnieuw beslag gaan leggen op alle bankrekeningen en het huis van Marinus, want dat had Wim helemaal verkeerd gedaan. (Weer boze opzet) → achterdocht van jou!

1990 - RUUD TER SCHIPHORST

Net in die tijd kreeg ik op een dag bij IHN in Leeuwarden een Ruud ter Schiphorst doorverbonden via de telefoniste.

Hij vertelde me dat hij gedelegeerd commissaris was bij Euro-Routing via de NOM in Groningen en dat het slecht ging met Euro-Routing. Mijn broer Marinus was ziek. Hij wilde met mij over die rechtszaken praten. Daar moest een oplossing voor komen.

Dat vond ik geweldig, want dat wilde ik ook graag. Dus nodigde ik hem heel vriendelijk uit voor een lunch in het Oranje Hotel. Hij wilde wel bij me langskomen, dan zouden we eerst wat praten en daarna samen gaan lunchen.

Toen hij langskwam, vertelde hij wat over de zaak en dat een en ander opgelost moest worden. Met Marinus ging het heel slecht, daarom was de NOM in het

bedrijf gestapt, maar het ging nog steeds niet goed. Hij vroeg of ik mee wilde werken aan een oplossing, want voordat er meer geld in kon, moest deze zaak tussen hem en mij van tafel. Ik gaf aan dat ik dat wel wilde en stelde blij voor om eerst naar het Oranje Hotel te gaan en dan in alle rust verder te praten. In een rustige omgeving en met een glaasje wijn verliepen dit soort gesprekken altijd veel beter, wist ik uit ervaring.

Hij reed met me mee en we namen eerst een borreltje in de pub. In overleg met de oude Bonnema stelde ik voor om een gegrilde tong te nemen, met een mooie witte Sancerre-wijn. Dat is een hele goede combinatie, wist ik inmiddels wel. Ik kwam daar wel vaker met opdrachtgevers.

De oude Bonnema was een echte heer, heel anders dan zijn zoon die toen de directeur van het Oranje Hotel was. De oude Bonnema zorgde altijd goed voor ons en stelde me voor aan andere klanten. Hij waarschuwde ons wel als we naar onze tafel konden.

Na het voorgerecht stelde Ruud plotseling een heel vreemde vraag.

'Hoeveel was die opdracht van Duitsland van Strabag Bau in Keulen voor de bewegwijzering van Basrah International Airport ook al weer precies? Jij had die opdracht toch binnengehaald in Duitsland, begreep ik van Marinus?'

'Dat was ongeveer 850.000 mark, dat weet ik nog heel precies en ik kon het voor 350.000 gulden laten maken' zei ik.

'Weet je dat zeker?' vroeg hij, mij nogal vreemd indringend aankijkend.

'Ja hoor, ik heb de stukken ook nog wel thuis liggen en dat was nu precies de oorzaak van alle ellende met Marinus denk ik', antwoordde ik. 'Toen ik dat in mijn onschuld aan Marinus vertelde, mocht ik het niet zelf in Duitsland uitbesteden, want hij was de baas en wilde het zelf leveren voor 750.000 gulden en dan besteedde hij het vanuit Nederland wel weer uit bij die Duitse bedrijven', vervolgde ik direct.

Ruud keek me verbaasd aan. 'Dus niet een veel hoger bedrag?'

Ik schudde van nee.

'Bijvoorbeeld 1,7 miljoen', vroeg hij, mij scherp en vragend aankijkend.

'Nee, zeker niet. Tenzij er natuurlijk veel meerwerk bij is gekomen, dat komt wel voor.'

Ruud vertelde dat hij als gedelegeerd commissaris bij Euro-Routing was en dat hij tijdelijk de zieke Marinus verving. Hij was erg verbaasd geweest toen hij een Duitser aan de lijn kreeg, die vroeg op welke rekening in Zwitserland hij dat bedrag van 1,7 miljoen mark moest storten. Tot dat moment had Marinus dat nooit verteld en het altijd over die opdracht van 850.000 mark gehad.

Hij vermoedde oplichting en had dit met de NOM besproken. De NOM had hem vervolgens gevraagd om dit met mij te bespreken. Het gaf een totaal ander beeld over de rechtszaak met mij dan Ruud altijd was verteld.

Hij was woedend over de oplichting van Marinus en helemaal toen hij via mij de werkelijke gang van zaken te horen kreeg. Natuurlijk ook over de al zes jaar slepende rechtszaken, die Marinus blijkbaar ook deels voor hen verborgen probeerde te houden. Maar daar was hij al wat eerder achter gekomen. Hij had de stukken door Marinus laten ophalen en had het allemaal gelezen. Het verbaasde mij niets, liegen was heel normaal voor mijn broer Marinus, dus dat lag geheel in mijn verwachting.

Hij zou proberen een deal te maken. Hij vond dat ik misdadig slecht was behandeld, door mijn eigen broer nota bene. Ik had net met Justus Werle afgesproken om hun bankrekeningen te gaan blokkeren om Marinus zo tot een deal te dwingen. Ik dacht, gezien de aardige en correcte opstelling van Ruud ter Schiphorst, dat het geen kwaad kon dat ik hem dat vertelde. Hij was blij dat hij het wist en zou er spoed achter zetten. Misschien hebben ze toen nog snel rekeningen verplaatst overigens.

1990 - HARM WONDAAL

Wat later belde een Harm Wondaal mij op en vroeg of hij even met me kon spreken over Euro-Routing en wellicht over een oplossing voor de problemen. Prima natuurlijk.

Toen we aan de koffie zaten in mijn luxe kamer bij UIN, legde hij zijn doel uit. Hij werkte bij de NOM in Groningen en wilde het bedrijf Euro-Routing overnemen. Het ging slecht en het bedrijf kon wel eens failliet gaan. Na het vertrek van broer Ruud en later mijn vertrek uit Duitsland, was het alleen maar slechter gegaan. Duitsland was een verschrikkeling geworden en zou worden gestolen. Marinus kon het niet meer aan. Hij zou vermoedelijk zich verkopen worden en een uitering krijgen.

Harm zag wel hand in het bedrijf en wilde het kopen. Dat wilde Marinus ook wel, maar dan moesten die rechtszaken wel eerst aan de kaak. Anders kon ik hem nog privé aansprakelijk stellen. Ik had hem inderdaad zwaar pijn als zakelijk aansprakelijk gesteld.

Harm vroeg welk bedrag ik wilde. Het mocht niet te hoog zijn, want dat kon hij toch niet betalen. Ik dacht even na en noemde onmiddellijk het bedrag van 25.000 gulden als het absolute minimum. Natuurlijk bereken af en toe hij nog steeds schuldig was, met rente. In totaal iets van anderhalve ton. Dat was niet mogelijk, maar misschien wel iets minder. Ze zouden met een restant komen.

Harm heeft nooit
dore vrag gesteld
W A A N !

Toen stelde hij me een heel vreemde vraag.

'Ken jij een Van Beek Communicatie Adviesbureau?

Ik keek hem bevreemd aan. 'Wie is dat? Die naam komt me niet bekend voor. Waar zit dat bedrijf, dan weet ik het meestal wel weer.'

'Het is een bedrijf uit Utrecht', zei Harm.

Ik dacht daar even over na. 'Nee, ik doe nooit zaken met dat soort bureaus, dat is nooit nodig gehad. En als ik zaken doe dan is het altijd hier in de buurt.'

'O, nou het is een bedrijf dat zaken deed met Euro-Routing en hoge rekeningen stuurde voor zaken die niets voorstelden. Gewoon iets uit een boek in een rapport gezet. Het heeft hem kapitalen gekost, terwijl dat eigenlijk niet kon ook nog', vertelde Harm.

'Maar hoe kwam die vent dan aan die opdrachten? Het moet toch een handtekening gezet worden en een offerte en zo? Dat zie je toch wel na een keer?' vroeg ik verbaasd.

'Dat is juist zo vreemd, hij kreeg toch ondertekende opdrachten mee en er was geen speld tussen te krijgen. Het moest betaald worden en hoe hij dat voor elkaar kreeg, ja dat mag het weten.'

Het zei me niets en ik vroeg me ook af wat ik daarmee te maken had. Marinus had me alrijds bedrogen en nu was hij dus een keer zelf bedrogen. Ik zat er niet meer mee.

Harm zou er nog op terug komen.

Nog wat later werd ik door de NOM ingesmeeld in Elbert Dierckx. Er zouden twee mensen zijn, Theunis Jansma met nog iemand. Ze wilden een zaken duidelijk hebben voordat de boep daar aan gaan en ik mijn geld zou krijgen. Dus ontmoeten we elkaar daar en ze vroegen wat vragen over de opdrachten van Raarh en het daarmee gemiddelde bedrag. Ze vroegen ook of ik Elms Maarsse vertrouwde.

'Nee zeker niet, die heeft mij bedrogen. Ik had hem al eerder in de gevangenis. Al Rust had me ook nog een keer gewaarschuwd. Ik had me te laten. Het leek me waarschijnlijk altijd als een opdracht bijna dwang, was het pharosching afgeleid. En dat kan wederom gebeuren, maar dan heb je dus nog de goede indruk het niet niet dwang. Maar die indruk bij Elms bekend. Het is een rond ik dat', zei ik. 'Vergeet mij dat hij geweten zaken uit mijn rug en en werden opdrachten dwanggevoel met denken, al deed hij het via een bedrijf in Larenburg. Ik weet dat hij daar wel een keer ging en dat weet ik ook al verduidelijkt. Ik was hem al op het einde, maar een keer dat gebeden met Marinus en had het allemaal geen zin meer.'

Dat bleek voldoende, ze hadden blijkbaar vertrouwen in me. Ik heb het niet verder gedaan, dacht ik nog, want ik bij de NOM was geweest met mijn bedragen.

Als ze toen even met mij gepraat hadden, waren veel problemen al veel eerder opgelost geweest. Maar toen vertrouwden ze blindelings op mijn broer Marinus. De omgekeerde wereld in Nederland, ze helpen altijd juist de daders, in plaats van de slachtoffers. Hoe perfect die waarneming was, zou mij pas vele jaren later duidelijk worden.

Communiceren is heel belangrijk, openheid is een wapen wist ik al. Dan kunnen problemen niet doorwoekeren, maar dan moet iedereen wel meedoen natuurlijk, anders wil het weer niet. Ze zouden met een voorstel komen.

Harm Wondaal regelde vervolgens dat er een deal kwam. Ik kreeg mijn ingelegde geld via de NOM terug, plus een immateriële schadevergoeding van 25.000 gulden. Ik kwam daar lang niet mee uit, maar anders ging het bedrijf failliet, zo zeiden ze bij de NOM.

De eindbespreking zou plaatsvinden bij Notaris Wierda, die de bespreking zelf zou voorzitten. Wim Winkel zou vreemd genoeg de zaak afhandelen, niet Justus Werle. Dat was heel merkwaardig natuurlijk, gezien alle fouten die hij had gemaakt. Toch wilde Justus dat ook. Wim Winkel had het immers vanaf het begin begeleid.

Pas veel later bedacht ik dat er veel meer aan de hand moest zijn geweest. Marinus wilde namelijk ook dat ik ervoor tekende dat hiermee alle zaken tussen hem en mij voor eens en voor altijd geregeld waren. Dat hield in dat als er meer zaken waren, waar ik nog niets van wist, dat ik die dan zonder het te weten zou weggeven, zonder ooit kans op schadevergoeding te hebben. Justus waarschuwde mij om dat niet te doen en vond de vraag zo bijzonder dat hij vroeg wat de reden daarvan was. Maar ik wist van niets verder.

Uiteindelijk deden we dat niet, maar het contract voor het terugkrijgen van het ingelegde geld en de immateriële schadevergoeding werd wel ondertekend. Ik kreeg het geld overgemaakt via de NOM. Wies en ik waren dolblij en ik kon nu eindelijk mijn vader terugbetalen, met rente.

Dit alles nam nog wel veel tijd in beslag en duurde nog tot in 1991.

We gaven later, op 14 september 1991, een feest in Drachten en nodigden veel mensen uit. De straat zag zwart van de auto's, zo hoorde ik iemand later zeggen.

11 klopt!!

! WAAR !

DECEMBER 1990 - ROTARY LEEUWARDEN ZUID

Ruud ter Schiphorst belde me bij IHN en wilde nog een keer afspreken. Toen hij bij IHN langskwam, vroeg hij of ik bij de Rotary wilde komen. Ik had daar wel eens iets van gehoord, maar liet het me uitleggen. Hij vertelde erover en vond dat ik daar geschikt voor was, gezien zijn gesprekken met mij en wat hij wist over mij, ook via mijn broer. Marinus wilde hij daar nooit in hebben, zo zei hij, maar mij wel.

Hij legde uit dat de Rotary het doel had om positieve maatschappelijke veranderingen tot stand te brengen met de missie 'service above self', dus anderen boven jezelf te durven stellen. Dat vond ik heel goed passen bij mijn houding ten opzichte van anderen. Ook bij Claessens had ik zo gehandeld en feitelijk bij mijn broer Marinus ook, hoewel hij daar enkel misbruik van gemaakt had.

Bij de Rotary Club Leeuwarden Zuid, waar het om ging, zaten onder andere ook Henk Kroes, de ijsmeester en later voorzitter van de Elfstedentocht Vereniging in Leeuwarden, maar ook een Hans Boosman, directeur van de ABN AMRO in Leeuwarden, Herman van Kesteren, de broer van onze vriendin Ans Schuh en registeraccountant bij Coopers in Leeuwarden. Popke de Jong, directeur van Bouwbedrijf Friesland en later voorzitter van VNO-NCW Noord, Jan Spoelstra, directeur van Prins Dokkum, Peter Slot, later Hoofd Politie Friesland. En nog veel meer mensen, ook medici, bijvoorbeeld Piet Inia van Laboratorium Ziekenhuis MCL Leeuwarden. Totaal zestig man en later ook vrouwen.

Geen kleine jongens dus en ik voelde het als een eer om daarvoor gevraagd te worden. Ik gaf dat ook aan en hij zei dat hij al had gezien dat ik er heel goed zou passen. Dat bleek later ook te kloppen gelukkig.

Ik mocht twee keer langskomen om te kijken of het iets voor mij zou zijn. Ze kwamen altijd iedere week tussen de middag bij elkaar in het Oranje Hotel in Leeuwarden. Ruud was zelf voorzitter dat jaar.

Na mijn tweede bezoek gaf ik te kennen dat ik me wel wilde aansluiten bij de club. Ik werd op 18 december 1990 door Ruud zelf geïnstalleerd, wat ik een hele eer vond. Een beetje gerechtigheid tegenover mijn familie, ten aanzien van broer en oplichter Marinus en zijn grote vriend Johan.

1991 - CCL EN HANS VAN DER HEIDE

Als directeur van IHN was ik automatisch lid van de Commerciële Club Leeuwarden. Ze hadden op 12 januari 1991 een feestavond in gala of donker kostuum en ik had met Wies afgesproken om daar naartoe te gaan. Dat leek me

wel gezellig. Had ik geweten wat ik nu weet, als ik dit schrijf, was ik natuurlijk nooit gegaan.

Toen we binnenkwamen, moesten we Pieter Tuinman als bestuurslid en voorzitter een hand geven. Dat vonden Wies en ik maar niets, hij was immers onze regenspartij bij onze zaak tegen Marinus, maar we deden het toch. Anders moesten we uit de rij stappen en dat leek me nu ook weer wat overdreven. Tenslotte deed hij gewoon zijn werk.

Ik zag Hans van der Heide ergens staan en wilde even met hem praten. Het was voor mij nog steeds de joviale vroegere vriend van broer Ruud en de man die ons bij de bouw van het huis had geholpen met het loodgieterswerk.

Wies stond naast me, maar had er duidelijk niet zoveel zin in en ging een beetje achter me staan, alsof ze bang voor hem was. Ze mocht hem duidelijk niet en had dat mij al eens verteld. Ze vond het een rare en onbetrouwbare vent.

Hans stond tijdens het gesprek erg vreemd links langs me heen te kijken toen ik met hem praatte over Marinus, het uit elkaar gaan en de ellende met de rechtszaken. Omdat hij maar zo vreemd langs me heen bleef kijken alsof hij iemand signalen gaf, keek ik ook links over mijn schouder en zag een vreemd kijkende Wies en een man die bij haar stond. Toen ik weer snel naar Hans van der Heide keek, zag ik die naar de man knikken en hij stelde mij snel weer een vraag. Hij keek weer langs me heen en ik zag dat de man Wies nu bij de bovenarm vasthielt en dat ze met hem meeliep naar de trappen. Ik vond het vreemd en riep haar. Ze keek wel om, maar ging toch weg. Ik wilde erachteraan gaan, want ze keek zo merkwaardig alsof ze niet wilde, maar Hans vroeg me iets over Marinus.

'Laat dat nou maar, er gebeurt echt niets. Waar ben je bang voor? Denk je dat hier in het Oranje Hotel iets met Wies kan gebeuren dan?' zei hij toen. Hij lachte er hartelijk bij, bijna alsof hij mij uitlachte. En ja, Wies kon ik volledig vertrouwen, dus ik zou haar later nog wel vragen wat er nu was met die man.

We praatten nog wat, maar ik merkte dat Hans helemaal niet luisterde, het kon hem helemaal niets schelen. Dus liet ik het verder maar en ging met Herman van Kesteren praten. Herman zat immers ook bij de Rotary en zijn zus Ans was getrouwd met Paul Schuh, onze vriend. Hij was er met Sjoeko, zijn vrouw. Wies was nog nergens te bekennen.

Hans Boosman, ook van de Rotary, was er met zijn vrouw Fredy, die nog even iets uit de auto haalde. Verder voegde nog een stel die bij de Rotary zaten zich bij dat groepje.

Na een tijdje kwam Fredy Boosman naar me toe en zei iets over Wies en de parkeergarage, maar ik verstond en begreep haar niet goed en wist niet wat te doen, dus ik liet het maar.

Maar toen kwam Herman van Kesteren op me af en die wilde dat ik naar de garage ging om Wies op te halen.

'Wat moet Wies nou in de garage van het Oranje Hotel?' vroeg ik nog en hij zei weer iets wat ik niet verstond, het was ook zo'n lawaai in die grote zaal met honderden mensen. Maar hij drong aan. Ik liep de zaal uit naar beneden, de gang door naar de garage. Daar vlakbij waren ook de toiletten.

In de garage keek ik verbaasd om me heen, wat moest Wies daar nou? Ik zag haar niet en liep weer naar de deur van het hotel. Terwijl ik dat deed, vroeg ik me vreemd genoeg af wat ik hier eigenlijk kwam doen. Alles ging weer traag en ik voelde een vreemde leegheid in mijn hoofd.

Herman kwam me iets verder, bij de toiletten, tegen en was verbaasd dat ik Wies niet bij me had.

'Heb je Wies gezien?' vroeg hij.

'Nee, ik kan haar niet vinden. Ik zal boven nog eens zoeken. Wat zou ze hier nou ook moeten?' antwoordde ik.

Hij keek me met een verbaasd gezicht aan en ging de garage in. Ik liep door naar boven en haalde een glas wijn bij de bar. Wies zag ik nog steeds niet. Waar zou ze toch zitten?

Later viel ons groepje plotseling uit elkaar. Wies was er plotseling weer en we waren niet meer welkom. Hans en Fredy Boosman stonden met Herman en Sjoeko van Kesteren en nog een stel, Ruud en Willy Rosingh in een stevig gesloten kring. Ik kon geen contact meer krijgen. Zelfs toen ik er samen met Wies vlakbij ging staan en men normaal gesproken wat ruimte zou maken, werden we als melaatsen behandeld. Ze bleven ijskoud en nogal onfatsoenlijk met de ruggen dicht tegen elkaar aan in een gesloten kring staan. Het voelde alsof we buitengesloten werden.

Wies bleef vreemd apart staan en keek een beetje angstig. Ik wenkte haar om met mij wat verderop te gaan staan praten met iemand die ik kende van vroeger, maar ze bleef stokstijf staan. Ik snapte haar niet, vooral die vreemde trek op haar gezicht. Ze luisterde niet meer naar mij. Alsof er plotseling een andere Wies was. Wat zou er zijn? Ik vroeg het haar, maar er was niets.

Na nog even ergens anders te hebben gestaan, gingen we maar naar beneden.

Wies moest alweer naar het toilet en ik wachtte buiten. Er kwam een man die ook naar binnen ging. 'De heren toiletten zijn vol', zei hij tegen mij.

Ik knikte begrijpend, waarom ook niet, maar alles ging wel traag en langzaam. Er kwam nu een vrouw uit de damestoiletten die iets tegen me zei wat ik alweer niet verstond. Ik knikte maar wat en ze ging naar boven. Waarom praatte iedereen zo onduidelijk? Of werd ik soms doof?

Toen kwam Lute Spandau langs en keek me vreemd aan. Ook hij liep de

damestoiletten in. Zou het nog steeds zo vol zijn? Hij kwam weer naar buiten en toen kwam Wies eindelijk ook weer naar buiten. We liepen door de garage naar de auto, die buiten stond, en Wies reed ons naar huis.

JANUARI 1991 - ROTARYBIJEENKOMST

Met de Rotary zusterclub uit Oldenburg Duitsland hadden we vrij vlot daarna een feestavond, ook weer in het Oranje Hotel.

Maar toen ik met Wies iedereen even een hand gaf, achteraan de bar, wendde Fredy Boosman zich bewust af van Wies. Eigenlijk draaide ze Wies gewoon brutaal de rug toe. Heel merkwaardig, want binnen een serviceclub hoort dat niet. Wies keek angstig naar haar. Dat overkwam Wies nooit, ze was immers de onschuld en charme zelve, dus waarom zou iemand haar niet mogen? Hans Boosman redde de zaak door Wies vriendelijk te begroeten en Fredy weer om te draaien, die toen ook een kort handje gaf. Bijna minachtend vond ik.

Later, toen Fredy met Hans Boosman al bijna bij Herman en Sjoeke van Kesteren gingen zitten en zag dat wij ook aan die tafel wilden gaan zitten, gingen ze snel met de anderen ergens anders zitten. Wies kende alleen Herman en Sjoeke en had daarom bij hen willen gaan zitten. Wij dreigden nu alleen te zitten en liepen naar een tafel met Duitsers. Die liepen niet weg. Het viel Wies ook duidelijk op en ze begon er op de terugweg en ook de volgende dag nog over.

'Heb je gezien hoe raar die Fredy, die vrouw van Hans Boosman, tegen mij deed? Ik begrijp zo'n mens niet. Wat ik heb nou verkeerd gedaan, ik zit er al over te piekeren, maar ik kan niet bedenken wat ik verkeerd gedaan kan hebben. Ik ken dat mens helemaal niet eens. Ik doe toch nooit iemand kwaad?' zei ze. Ik begreep het ook niet. Er zijn wel vaker typische mensen en als je je daar druk om moet maken, dan komt er geen eind aan. Bovendien waren we nog nieuw bij de club, dus men kende ons nog niet.

Eén ding was zeker, Wies had nooit iets verkeerd gedaan, dus het lag aan Fredy zelf en niet aan ons. Wies reed ons, na toch nog een gezellige avond, weer keurig naar huis.

Een week later belde Herman van Kesteren mij bij IHN. Hij wilde een afspraak met me om even met me praten over iets.

'Kun jij vandaag nog tijdens de lunch?

'Ja, dat lukt wel. Waar spreken we dan af?' Ik had alles goed onder controle op het werk en had altijd wel tijd voor plotseling opkomende zaken.

'Laten we dat in Hotel Drachten doen, dat is minder opvallend en ik kom daar

280
lunchafspraak oke

toch langs. Maar ik heb liever niet dat iemand dit weet, dus graag ook niet in je agenda schrijven', zei hij.

'Geen probleem, dan doen we dat gewoon', antwoordde ik. Hij was tenslotte een Rotary-vriend, dus dan doe je dat zonder verder te vragen. Wel een vreemd verzoek om het niet in mijn agenda te schrijven. Ik had het er tijdens het gesprek al ingezet, dus liet ik het mooi staan. Hoe moest ik anders die tijd verantwoorden naar de holding als men ernaar vroeg? Ik vertelde ook aan mijn secretaresse, Jeltje Bos, waar ik heen ging en met wie ik een afspraak had.

Om twaalf uur troffen we elkaar bij de receptie van Hotel Drachten en namen een tafeltje. Herman bood me de lunch aan. Het was erg druk en de ramen waren beslagen door het regenachtige en gure weer.

Herman weet van niets!
Na wat koetjes en kaljes vroeg hij op een bepaald moment of ik nog wist wat er in de garage gebeurde tijdens het feest van de Commerciële Club Leeuwarden in het Oranje Hotel.

'Nee, wat zou daar dan gebeurd moeten zijn?' reageerde ik verbaasd.

'Weet je dat echt niet meer?' vroeg hij weer.

'Ik zou het niet weten. Volgens mij had ik daar de auto ook niet staan', zei ik. 'Nee, die stond buiten, dus we zijn er alleen op weg naar buiten doorheen gekomen en ik zou niet weten of daar iets vreemds is gebeurd. Wat bedoel je dan precies?'

Hij keek me nadenkend aan, maar vroeg niet verder en begon over wat algemene zaken en hoe het ging bij IHN. We hadden het nog even over zijn zus, Ans Schuh.

Het was een gezellige lunch en hij rekende als gastheer keurig af. Ik vergat het voorval als onbelangrijk.

JANUARI 1991 - CAMBUUR

IHN had twee vaste plaatsen bij Cambuur. De oud-directeur ging daar altijd heen en daarna Jan Fontein uit Stiens, het hoofd van de afdeling Industrie van IHN.

Hij kon een keer niet en vroeg of ik wilde gaan. Dat leek me wel wat en ik nam Wies mee. Wies was gek op voetbal en wist er alles van. Het was bovendien een goede gelegenheid om te netwerken met ondernemers en andere relaties daar.

We praatten wat vooraf met een kop koffie en gingen toen op onze plaatsen zitten. Achter ons verplaatsten zich nog twee mensen, viel me op. Ze ruilden van plaats, maar daar schonk ik verder geen aandacht aan. We genoten van het spel,

maar ik ben geen voetballer en eigenlijk kon het me niet zoveel schelen. Maar in zo'n groep doet het je toch wel wat natuurlijk. In de pauze was het in de koffiekamer veel te druk, dus bleven we buiten staan kijken en praten.

Toen we weer zaten, zag ik nog net uit mijn ooghoek dat iemand van achteren iets in 'Wies' oor fluisterde, terwijl hij haar bij de arm vasthield. 'Wies' riep nog au, zo hard had hij haar vast. Vreemd, maar het kon gewoon een vergissing zijn. Wat later moest 'Wies' naar het toilet.

'Had dat nou net gedaan, toen had je alle tijd', zei ik verwijtend. Maar ze moest toch en liep langs de hele rij mensen die op moesten staan en bleef een tijdje weg. Later zag ik haar beneden wachten, waarom kwam ze nu niet gewoon naar boven? Ik zag dat de man die achter haar zat ook weer terugkwam, die had ik nog niet eens gemist. Dat zou toch niets met elkaar te maken hebben? Nee, dat was onmogelijk, daar hoefde ik echt niet bang voor te zijn. Ze bleef wel vreemd beneden rondhangen en verdween toen weer naar binnen, misschien even de kantine in. Ze wilde de hele rij vast niet storen tijdens de wedstrijd.

Een hele tijd later kwam ze eindelijk weer bij me zitten.

'Wat duurde het lang. En waarom kwam je niet gewoon naar boven in plaats van daar zo angstig beneden rond te hangen?' vroeg ik haar, maar ze antwoordde niet.

Na de wedstrijd verlieten we onze plaatsen.

'Zo, nu heb je wel genoeg je gezicht hier laten zien, voorlopig hoef je hier niet weer heen', zei ze toen luid. Veel te luid en anderen hoorden die vreemde opmerking ook. Zo was ze anders nooit, ze wist altijd precies wat en hoe ze iets moest zeggen. Ik begreep er niets van.

WAAN

FEBRUARI 1991 - RUUD ROSINGH OVERGEPLAATST

Bij de Rotary was een hele consternatie ontstaan, bleek me wat later. Ruud Rosingh kwam naar me toe en vroeg me iets wat ik totaal niet begreep. Hij had het over een onderzoek dat hij had laten doen en dat hij mij daar alleen mee had willen helpen. Nu kreeg hij daar problemen mee. Ze wilden hem plotseling laten overplaatsen, terwijl hij duidelijk had afgesproken nog een tijd in Leeuwarden te kunnen blijven en hij vroeg of ik wilde proberen dat te voorkomen. Ik snapte niet wat dat met mij te maken kon hebben, hoe kon ik zijn overplaatsing ooit beïnvloeden als directeur van een ingenieursbedrijf? Dus vertelde ik hem dat ook.

Ruud weet van
niets, en zeker van
geen onderzoek
naar mij/ons

Ik weet zeker dat jij er iets mee te maken moet hebben, want ik zag op een stuk dat ik niet mocht zien, toevallig wel de naam Smedema staan. Dus moet jij er iets van weten, ik heb je alleen willen helpen. Dus kijk eens of je nog iets kunt doen', antwoordde hij.

Ik vertelde hem dat ik niet begreep waar hij het over had en vroeg hem om te vertellen waar het over ging.

'Nee, dat mag ik niet. Dus als je verder niets wilt doen, dan zie ik wel verder.' Hij liep duidelijk teleurgesteld en verontwaardigd naar Hans Boosman en Herman van Kesteren die iets verderop stonden. Ik keek hem stomverbaasd na, want ik wist niet eens wat voor werk hij deed. Ik was net bij de club en kende nog maar een paar namen.

Later stond hij op tijdens de vergadering en vertelde dat hij werd overgeplaatst, terwijl hij dat helemaal niet wilde. Volgens hem had het te maken met een onderzoek dat hij had opgestart en wat men niet wilde uitvoeren. Vermoedelijk een doofpotaffaire of zo.

Ik vroeg ernaar aan mijn tafel en Ruud bleek waarnemend Hoofdofficier van Justitie bij het Openbaar Ministerie in Leeuwarden te zijn. Ik wist nauwelijks wat dat inhield, maar begreep dat hij leiding gaf aan Officieren van Justitie en dat die beslisten over onderzoeken naar misdrijven. Ik merkte later dat ik wat werd buitengesloten.

Door de abnormale consternatie die was ontstaan, vroeg ik aan Paul Brenninkmeijer, een heel aardige man en mijn mentor bij de club, wat er nou aan de hand was met Ruud en hij antwoordde dat die onderzoek had laten doen naar een misdrijf waar hij achter was gekomen en dat hij van bovenaf werd tegengehouden. Er klopte iets niet. Nu werd hij plotseling overgeplaatst naar een ander plaats en hij dacht dat het met zijn onderzoek te maken had, want hij mocht de zaak niet verder onderzoeken.

'Het heeft iets met jou te maken!' vervolgde Paul toen tot mijn verbazing.

'Dat kan niet, ik heb nooit iets met Justitie gehad, dus dat is onmogelijk! Een boete voor te hard rijden of zo, dat is alles. O, en ik heb vroeger bewegwijzering geleverd aan een Paleis van Justitie.'

Paul keek me meewarig aan en ging verderop met iemand staan praten.

Na afloop van de bijeenkomst ging ik weer naar huis in Drachten. Toen ik het Wiesje vertelde, snapte zij er ook niets van.

'Het is jouw club, dus je bekijkt het maar. Ik ga ook niet meer mee hoor, ze behandelen me daar niet aardig. Ik ben toch heel normaal en aardig tegen hen, dan kunnen ze dat toch ook tegen mij doen?'

Ik keek haar aan en vond dat ze gelijk had. Met haar charmante uitstraling kon ze altijd met iedereen goed opschieten. Alle mannen vonden haar aardig en

Paul B. weet hier niets van!

wilden met haar praten en soms ook wel meer. Maar ook vrouwen konden goed met haar overweg. Haar uitstraling maakte haar heel aantrekkelijk en jeugdig. Dat ze zo goed kon luisteren en meevoelen maakte het allemaal helemaal perfect. Ze was heel natuurlijk en echt, daar hield ik ook zo van natuurlijk.

→ Deze Ruud zegt dat dit gesprek nooit heeft plaatsgehad

FEBRUARI 1991 - RUUD TER SCHIPHORST OVER RUUD ROSINGH

Toen ik weer bij de Rotary was, kwam Ruud ter Schiphorst naar me toe. Hij wilde even met me praten en we gingen in de lounge zitten.

'Wat weet jij van Ruud Rosingh af?' vroeg hij me heel direct.

Ik snapte niet waar hij heen wilde, maar antwoordde zoals altijd eerlijk.

'Nou, ik hoorde dat hij overgeplaatst wordt en het daar niet mee eens is. Ook hoorde ik dat hij een onderzoek had laten doen naar misdrijven, waar hij in zijn privé-tijd toevallig mee in aanraking was gekomen en dat hij denkt dat het met dat onderzoek te maken heeft.'

'Ken jij hem van vroeger of ken jij mensen bij Justitie of bij het Openbaar Ministerie?'

'Nee, ik heb hem hier voor het eerst gezien. Ik wist niet wat hij deed en heb nooit iets met Justitie te maken gehad. Vroeger, toen ik bij Euro-Routing werkte, heb ik bewegwijzering geleverd aan meerdere Paleizen van Justitie, dat is alles.'

'Dus je wist niet eens wat hij deed tot iemand je dat vertelde nadat hij aangaf dat hij zou worden overgeplaatst?'

'Dat klopt, ik heb hem geloof ik nog wel eerder bij het groepje in het Oranje Hotel zien staan, bij het feest van de Commerciële Club Friesland. Maar toen wist ik nog niet wat hij deed.'

'Heb je behalve Marinus nog meer broers die iets met Justitie te maken kunnen hebben?'

'Met Justitie? Nee, ik heb totaal drie broers, dus naast Marinus nog Ruud uit Epe, maar die heeft zeker niets met Justitie en verder nog Johan Smedema, een meester in de rechten en makelaar in Gennep.'

'Kan die iets met Justitie te maken hebben?'

Ik dacht erover na. 'Nee, dat lijkt me vreemd', zei ik. Maar plotseling herinnerde ik me die rekenvergoeding die Johan zo mooi en snel voor mij geregeld had. Dus ik legde dat aan Ruud uit. Hij keek bedenkelijk.

'Dan heeft hij dus heel goede contacten met Justitie. Zijn er vreemde dingen gebeurd daar bij dat feest in het Oranje Hotel, dat je weet?'

Ik keek hem verbaasd aan en herinnerde me dat Herman dat eerder ook al vroeg.

'Nee, ik weet van niets. Maar Herman vroeg dat ook al, dus ik moet blijkbaar iets gemist hebben, maar ik weet niet wat. Wat moet daar dan gebeurd zijn, wat zo belangrijk is blijkbaar?'

Maar hij antwoordde niet en brak het gesprek af toen we aan tafel moesten voor de bijeenkomst die hij als voorzitter zelf voorzat.

FEBRUARI 1991 - WILLY ROSINGH-BRANDT — weet niets van dit gesprek

Op een volgende Rotaryavond, samen met de vrouwen, kwam een aardige, slanke en knappe vrouw naar me toe en stelde zich voor als de vrouw van Ruud Rosingh, Willy. Ik vond het een leuke meid en bood haar een drankje aan.

Ze begon ook over het feit dat zij en Ruud het zo erg vonden om weg te moeten, want ze woonden hier zo graag en hadden hier al hun vrienden. Vooral voor hun drie kinderen was het een ramp, die wilden niet weg.

Ik snapte niet wat ik met dat verhaal te maken had, maar luisterde wel beleefd. Als ik daar nog iets aan kon doen, dan zou ze dat erg op prijs stellen, het was juist goed bedoeld van Ruud immers. Hij wilde ons alleen maar helpen.

Ik begreep het niet en vertelde haar ook dat het een misverstand moest zijn.

'Ik heb totaal geen invloed op overplaatsingen bij Justitie. Ik ben directeur van ingenieursbureau IHN in Leeuwarden. Je kent het wel, het is aan de Julianalaan hier in Leeuwarden en ik heb helemaal niets met Justitie van doen.' Ik zei het langzaam en duidelijk, zodat het goed tot haar doordrong.

Maar ze keek me vreemd en zelfs een beetje achterdochtig aan.

'Dat is niet waar. Volgens Ruud heeft zijn overplaatsing iets te maken met jou en een onderzoek dat hij gestart is. Hij heeft zelf je naam gezien op een stuk. Als je er iets aan kan doen, dan heel graag, daar heb ik heel veel voor over', zei ze. Dat laatste benadrukte ze nogal sterk, vond ik. Het moest haar dus heel hoog zitten, maar ik kon hier niets mee. Ik wist niet waar het allemaal om ging. Dat onderzoek kon niets met mij te maken hebben, dan zou ik dat toch geweten moeten hebben.

Al deze zaken die betrekking hadden op dat feest bij de Commerciële Club Friesland en met Ruud Rosingh, vergat ik verder en pas in januari 2007 zou ik me deze vreemde zaken weer herinneren. Gelukkig waren de gebeurtenissen zo vreemd, dat mijn brein het wel degelijk had opgeslagen. Vooral door de verschillende gebeurtenissen die aan elkaar haakten. Meerdere invalshoeken geven altijd meer kans op latere herinnering.

Op 12 februari 1991 stond er een artikel in de Leeuwarder Krant over Ruud Rosingh en ik zag dat het Ruud van de Rotary was, dus las ik het artikel wat aandachtiger. Het ging over een geval van misbruik door twee mannen, waarvan Ruud, samen met twee andere stellen, toevallig direct en indirect getuige was. Namen werden er niet genoemd verder. De vrouw van een van de stellen zag een kennis, die angstig had gekeken, tussen twee mannen meegenomen worden. De man van het andere stel zag later daadwerkelijk het misbruik en haalde haar daar weg. Merkwaaardig was dat de vrouw in kwestie achteraf niets bleek te weten van wat zich had voorgedaan. Ze ontkende het geheel. Het artikel vervolgde dat Ruud direct een onderzoek gelastte, het ging tenslotte om een zwaar misdrijf. Maar tot zijn verbazing moest dat onderzoek van hogerhand, dus van het College van Procureurs Generaal, onmiddellijk worden stopgezet. En toen hij dat weigerde, om de slachtoffers te verdedigen, werd hij overgeplaatst naar Zwolle. Daar moest een verband tussen zitten, maar het College ontkende dat. Toen ik daarna op de Rotary Club verscheen, was er een hele consternatie gaande. Het bleek te gaan over dat artikel van Ruud in de krant. Paul Brenninkmeijer vroeg of ik het had gelezen. De consternatie had met mij te maken, maar ik wist van niets, dus gaf ik weer aan dat het een vergissing moest zijn.

Paul Brenninkmeijer vroeg door en zei dat Chris Kruizinga met zijn kennis van zaken het artikel had opgesteld, maar dat het door iemand anders was geschreven. Maar het artikel moest op last van Justitie achteraf gewijzigd worden. Ze gingen zover dat ze de pers afhuurden en 's nachts een pagina opnieuw lieten drukken. Die pagina moest het archief in. De directie was woest, maar kon niet anders dan toegeven aan de eis. Zo weinig mogelijk mensen mochten op de hoogte zijn. Dus werd het 's nachts gedaan. Zelfs de beveiliging werd weggestuurd. Er mocht beslist niet over gesproken worden, maar in de Rotary zat iemand van de directie en die kende dit verhaal van Ruud natuurlijk en besloot om het wel te vertellen.

Ik begreep er niets van en vond het heel merkwaaardig allemaal. Een krant die achteraf moest worden gewijzigd en de betrokkenheid van de geheime dienst en Justitie zelf nota bene. Hoe kon dat mogelijk zijn? Dat moest dan wel iets heel bijzonders zijn. Staatsveiligheid of zo? Het kon natuurlijk wel voorkomen dat men in het buitenland iets niet mocht weten. Maar al die kranten die al bij de abonnees lagen dan?

Maar omdat het niets met mij te maken kon hebben, bij ons was geen sprake van misbruik en ik kende zelfs niemand die misbruikt was, liet ik verder voor wat het was.

De bijeenkomst verliep verder redelijk normaal, hoewel er nog werd gesproken over een Rotarian die volgens onze club niet in de Rotary thuishoorde. De naam van die persoon werd niet genoemd, maar de Rotary Club waar deze man bij aangesloten was, in het zuiden van het land, was het niet eens met onze voorzitter Ruud ter Schiphorst en men liet hem dus lid van de Rotary Club blijven. Toen ik na afloop vroeg waar het om ging en waarom er geen namen genoemd werden, mocht dat niet verteld worden. Dat zou niet netjes zijn. Dat leek me heel integer en dus logisch en liet het verder maar. Pas in september 2007 herinnerde ik me dit belangrijke voorval gelukkig toch weer.

Een vergadering later stond ik weer even met Paul Brenninkmeijer te praten, die mij erg aardig behandelde en veel vertelde over de Rotary.

Je moet beslist die krant opzoeken van Ruud Rosingh. Je weet wel, dat artikel over misbruik dat achteraf gewijzigd is. Dat moet je bewaren. Denk je erom? Ik snapte niet waarom ik dat moest bewaren, maar belooftde het maar. 'Goed, ik zal het opzoeken en bewaren.'

→ Paul weet van niets

De daaropvolgende keer vroeg Paul er weer om. Ik gaf eerlijk toe dat ik er niet meer aan gedacht had.

'Het heeft immers niets met mij of Wiesje te maken, dus waarom moet ik dat verhaal nou bewaren?'

Hij keek me hoofdschuddend aan. 'Ja, je kunt het ook niet weten, dus laat dan maar. Ik heb de hele pagina bewaard en zal hem wel voor je bewaren. Later zul je het wel begrijpen.'

Ik keek hem stomverbaasd aan, hier bij de Rotary gebeurden vreemde dingen, bedacht ik.

Toen vroeg Ruud ter Schiphorst mij of hij even met me kon praten. Hij vertelde over Johan en Ruud Rosingh en dat Johan niet te vertrouwen was.

Hij was een tijdje aan het woord, maar vreemd genoeg drong zijn verhaal niet goed tot me door. Weer die vreemde verdoofdheid in mijn hoofd en blijkbaar miste ik iets uit het gesprek, wat Ruud ook opviel. Ik zei dat ik zou oppassen met die broer, maar begreep niet helemaal wat hij precies bedoelde.

1991 - JOHAN BIJ ROTARY LEEUWARDEN ZUID

Johan, die via Ruud ter Schiphorst inmiddels wist dat ik lid was geworden van Rotary Leeuwarden Zuid, belde mij op een dag. Hij en Anjo waren in de buurt

en wilden misschien wel op bezoek bij de club. Ik vond dat maar vreemd en wilde helemaal niet dat hij zich met mijn zaken bemoeide. Ik had liever niets met hem te maken. Hij was niet eerlijk tegenover mij, dat voelde ik wel aan. Hij was onecht en ik houd daar niet van. Geen empathie, maar kille berekening.

Toen ik er tussen de middag was, leek hij er al langer te zijn. De leden van mijn club bleken hem vrijwel totaal te negeren. Ik hoorde hem aan voorzitter Ruud ter Schiphorst vragen of hij ook mocht meedoen aan de bijeenkomst en of ze bezwaar hadden tegen de aanwezigheid van een vrouw in de club. Ruud ter Schiphorst negeerde hem gewoon, wat ik wel heel leuk vond. Eindelijk lieten ze hem erbuiten. Hij probeerde al zijn hele leven om mijn leven te bepalen, dus ik wilde niet dat hij zich hier ook nog weer eens met mijn zaken bemoeide. Johan was duidelijk in zijn wick geschoten en zei tegen mij, terwijl hij wat schuchter naar de andere leden keek, dat hij dan wel met Anjo in het restaurant ging eten. Ik zei dat ik dan na afloop nog wel even langs zou komen. Het was tenslotte wel een beetje zielig voor hem.

Maar toen ik dus wat eerder weg wilde, zei iemand naast me dat ik moest blijven zitten en dat ik niet naar die broer van me toe moest gaan.

'Hij is het niet waard, het is geen eerlijke broer.'

Ik keek verbaasd, want ik had Johan nog nooit op een ernstige, niet integere zaak kunnen betrappen. Wat zwart geld of een etentje misschien, maar dat was dan ook alles. Dus ging ik toch even bij hem kijken en praatte nog even met hem en Anjo in het restaurant van het Oranje Hotel, waar ze mij ook wel kenden inmiddels. Johan vroeg of er zich iets vreemds had voorgedaan in de club. Ik antwoordde dat dat niet het geval was.

We praatten verder over koetjes en kalfjes en hoe ik het vond bij de Rotary en hoe het met mijn werk als directeur van IHN ging. Ik merkte dat Johan niet begreep hoe zijn jongere broer zo hoog was gestegen in zijn carrière. Hij vroeg ook behoorlijk door over Ruud ter Schiphorst en hoe ik bij de Rotary werd gevraagd. Ik vertelde hem dat Ruud mij persoonlijk had gevraagd om de rechtszaken te beëindigen en een deal te accepteren.

'Heeft hij nog iets anders verteld tijdens die besprekingen?'

'Nee, iets over het hoge bedrag van de opdracht van Basrah International Airport, dat wel. Het was maar liefst 1,7 miljoen en niet de 850.000 die Marinus hem had voorgehouden.' Ik vertelde dit met opzet, omdat Johan tegen mij was geweest bij de besprekingen in Zwolle en nu dus zijn ongelijk moest erkennen. Marinus was een oplichter en had mij en de NOM bedrogen.

Johan keek naar iets of iemand achter me en toen ik omkeek, stond Ruud ter Schiphorst hoofdschuddend en verwijtend naar mij te kijken. Vreemd, wat was er nou mis met het feit dat ik nog even met Johan praatte? Hij was immers

speciaal naar mijn club gekomen. Weer begreep ik het niet, maar hij wenkte me. Ik liep even naar hem toe en hij wilde even met me praten in de bar, hij zou daar op me wachten. Even later nam ik afscheid van Johan en Anjo.

Toen ik in de bar was, vroeg Ruud mij waarom ik nog steeds met mijn broer Johan omging. Ik keek niet begrijpend, want waarom zou dat niet mogen? Dus vroeg ik hem dat ook.

'Nou, om wat hij allemaal heeft uitgespookt, het is geen eerlijke broer. Als ik in jouw schoenen stond, wilde ik er niets meer mee te maken hebben. Ik heb je dat toch al eerder uitgelegd?'

Ik dacht na, maar kon me niets herinneren.

1991 - IHN DE RUSTIGE TIJD

Alles ging zijn gangetje en het bedrijf liep goed. Wel vonden wij in Leeuwarden dat de holdingkosten die we moesten betalen veel te hoog waren voor wat er tegenover stond. Maar dat is altijd zo, bij elk bedrijf.

Niet ieder jaar bracht ons winst, maar wel leverden we een goede bijdrage aan de kosten.

Toen ik op een vrijdagmiddag zoals gewoonlijk in de kantine een biertje dronk met wat jongens, maakte ik een praatje met ze.

'Vind je wat je hier doet wel leuk, want je ziet er nooit echt blij uit vind ik', vroeg ik aan Tim van Ringen.

'Nou, dat valt wel mee hoor.'

'Zijn er dan dingen die je graag anders zou doen?' vroeg ik belangstellend, want ik wilde altijd weten wat er beter kon in het bedrijf.

'Nou, we zouden onze enorme kennis van automatisering van bedrijven veel beter naar buiten moeten brengen. Daar kunnen we veel meer geld mee verdienen.'

'En waarom doen we dat dan niet, is daar al eens over gesproken?'

'Ja, maar dat was onbespreekbaar toen. Als we gingen automatiseren, kregen we zelf immers minder werk.'

'Hoezo, minder werk? We krijgen dan beter en hoger gekwalificeerd werk toch? Dus beter betaalt ook nog. Dat heet vooruitgang toch?'

We praatten nog wat verder en ik stelde voor dat hij iets op papier zou zetten en dat we dat dan even bespraken.

Direct de volgende maandagochtend stond Tim voor mijn bureau en gaf me zijn plan. Ik las het door en vond het een goed idee. We namen het samen nog even door en ik bedacht dat Tim meer de technische kant bekeek. En als we

Johan is met Anjo 288
nooit bij de Rotary in Leeuwarden geweest

WAAR

dit wilden doen, moesten we er iemand bij halen die ook commercieel genoeg was.

Ik stelde voor dat hij nog even met Sietze Hospes ging praten. Dat was iemand die ik had binnengehaald en die het erg goed deed. Heel commercieel.

Een week of twee later richtten we de nieuwe afdeling Autocad al op. Dus voornamelijk automatisering van tekenwerk. In de eerste instantie reageerde de holding afkeurend. Immers, als we de bedrijven automatiseerden, kregen we minder tekenwerk. Maar ik wist ze toch te overtuigen dat je dan ander, hoger gekwalificeerd werk terugkrijgt tegen hogere tarieven, plus beter en mooier werk voor de medewerkers. Enkel winst voor iedereen dus. En dat bleek ook te kloppen.

De afdeling bracht ons veel opleidingen voor de eigen medewerkers, maar ook veel externe opdrachten. Het werd een succes.

WAAR

Omdat de jongens in de kantine er onderling over praatten, kreeg afdelingshoofd Han Jansen er lucht van en vroeg of ze op zijn afdeling niet iets konden automatiseren dat hun veel werk kostte. Dat bleek heel eenvoudig mogelijk. De besparing bleek later zelfs enorm, dus de winst nam sterk toe. Han had trouwens altijd al de meest winstgevende afdeling binnen heel IHN gehad.

Ook voerde ik in dat als ik, of een afdeling, of de holding hen zaken vroeg die veel tijd kostten, dat ze dat dan intern konden doorberekenen. Zo werden de onnodige kosten behoorlijk teruggebracht en werd zichtbaar waar de meeste winst werd gemaakt. Voorheen kwam het voor dat een afdeling veel tijd verloor aan een andere afdeling, maar nu werd dat goed zichtbaar.

Iedereen was er tevreden mee en het hoefde daarna ook maar weinig te worden toegepast. Men dacht nu wel twee keer na of het wel zin had.

Onze vakantie brachten we dit jaar door in Joegoslavië. We hadden een mooie tijd, maar we vonden Corsica toch veel mooier.

1991 - PENSIOENOPLICHTING

Toen ik op een avond thuis zat, ging de telefoon. Het bleek één van de personeelsleden van Euro-Routing te zijn.

Hij vertelde een onwaarschijnlijk verhaal. Hij had een andere baan gekregen en daar had iemand naar zijn pensioen gekeken. Dat was veel te laag volgens die deskundige en klopte niet met het salaris dat hij had gehad. Dus waren er bij de

belastingdienst gegevens opgevraagd, die werden vergeleken met de gegevens bij de werkgeversvereniging. En die gegevens klopten niet met elkaar.

Hij had de andere personeelsleden gewaarschuwd en met elkaar ging men proberen het geld alsnog op te eisen bij Euro-Routing. Ze wilden beslag laten leggen op de holding Steinfort Glas uit Franeker. Die was juridisch eigenaar van Euro-Routing geworden.

Ik luisterde met stijgende verbazing. Zou Marinus zo dom zijn? De loongegevens vervalsen om zelf meer geld over te houden? Knoeien met de pensioenen van arme personeelsleden, die hem vertrouwden?

De jongeman ging verder. 'Nu ik inzage had in die staten, zag ik dat ook bij jou de zaken niet kloppen. Je komt geld tekort bij je pensioen later. Eerst dachten we dat jij erbij in zou zitten, maar toevallig zag ik de stukken liggen. En nu we in de krant lazen over die ruzie met je broer en jij dus blijkbaar ook een slachtoffer van hem bent, geven je de kans om met ons mee te doen. Dan moet je contact opnemen met onze advocaat.'

Ik schreef het op, maar hij ging weer door. 'Er is nog iets dat je moet weten. Er zijn dingen gebeurd die je blijkbaar achteraf niet meer weet', zei hij en hij praatte nog verder, maar ik kon het niet volgen. Iets over een politieagent die in dossiers iets over mij had gezien en direct problemen kreeg. Aan het eind van het gesprek wist ik nog dat hij zei dat ik dit moest navragen bij Henk de Boer in Twijzelerheide.

Maar mijn brein ging weer heel traag, weer sloeg die verdoofdheid toe en ik vergat het voorval compleet. Toen ik de volgende dag mijn aantekeningen terugzag, wist ik niet meer wat het betrof. Ik zag iets over pensioen en een naam met een telefoonnummer, maar kon me er niets bij herinneren. Ik probeerde het later nog eens te begrijpen, maar gooide het papiertje uiteindelijk weg.

Pas vijftien jaar later schoot het me weer te binnen toen ik met mijn pensioen bezig was en wat er in al die jaren bij Marinus moest zijn opgebouwd zo laag vond.

DECEMBER 1991 - IHN KERSTSPEECH

Met Kerst hadden we altijd een bijeenkomst in de kantine en vroeger hield oud-directeur Albert Tiemersma een toespraak over het afgelopen jaar en ik had die gewoonte overgenomen. Nu was Wies er ook bij en ik vertelde met behulp van een diapresentatie hoe het jaar was verlopen. Ik had Wies links van me gezien, maar toen ik nog eens keek, zag ik dat er een man achter haar stond die nogal

jaloersheidswaan

naar haar keek. Wat later zag ik haar weggaan en diezelfde man ook. Waarom zou ze nou weggaan met die man? Maar ik zat middenin mijn toespraak en moest die eerst afmaken.

Wies was er ook tijdens de laatste minuten niet bij en toen ik klaar was, vroeg ik aan Jan Fontein waar Wies heen was gegaan. Die was ook verbaasd en liep met me mee. Ik liep links naar de halie en keek in mijn kantoor, maar daar was niets te zien. Toen hoorde ik Arie Everaarts vreemd roepen en zag hem lachend uit het toilet tegenover de ingang van de kantine komen. Dus ik ging daar ook naar binnen, maar het volgende dat me herinner is dat ik bijna viel in de gang. Jan ving me op en ik schaamde me dood. Je valt toch niet zomaar flauw. Wies was er ook weer en Jan zei dat we maar naar binnen moesten gaan. Ik keek nog even wat Jan daar met Everaarts moest en zag dat Jan iemand de deur uitwerkte en zei 'en nooit meer terugkomen hier, je bent niet meer welkom'. Vreemd, want dat deed je niet met gasten en toen ik ernaar vroeg, zei Jan dat het een verkeerde vent was en begon snel over iets anders. We gingen al vroeg naar huis, want de steer was plotseling anders. Jan zei dat we maar naar huis moesten gaan.

De maandag daarop kwam Jan Fontein bij me op kantoor om even bij te praten over die Kersttoespraak en hoe het ging. Dat vond ik prima, altijd even evalueren hoe het beter kon. Hij vond de toespraak goed. Maar Jan noemde ook iets wat ik niet begreep.

'Dus je wilt er niet over praten snap ik wel', zei Jan.

'Waar niet over' zei ik nog, maar hij keek me vreemd aan en ging hoofdschuddend weg.

Jan Fontein en Arie
Everaarts weten hier
niets van
WAAN

1992 - JOHAN EN ANJO OVER HERMAN VAN KESTEREN

Mijn broer Johan kwam met zijn vrouw Anjo op bezoek. Vreemd, want die kwamen nooit zomaar bij ons. Toen we zaten te praten, begon hij plotseling over Herman van Kesteren.

'Zeg, ik hoorde dat jij vorig jaar nog een afspraak met Herman van Kesteren hebt gehad. Hoe ken jij die?'
waan

Ik moest even nadenken en kon het me inderdaad nog herinneren en was stomverbaasd. Hoe kon hij dat nu weten? We hadden nooit contact.

'Hoe weet jij dat nou, gaat de tamtam ook al tot in Gennep?'

'Ja, dat zeg ik je niet. Ik hoor gewoon wel eens wat.'

'Hoezo, wat zou er dan met hem moeten zijn?'

'Nee, niks. Ik begreep dat hij nog met je gesproken had in Hotel Drachten.'

Iemand vroeg me om dat even na te gaan. Heeft hij nog bepaalde vragen gesteld? Wat moest hij nou met jou daar?'

Een heel merkwaardig gesprek vond ik dit, net alsof er iets aan de hand was met Herman van Kesteren. Maar ik wist niets van iets bijzonders.

'Nou, hij wilde even met me praten. We hebben gesproken over onze vrienden Paul en Ans. Hij is de broer van Ans Schuh. Dus waarom zou hij niet met mij mogen spreken?'

'Hoe ging dat dan, vroeg hij jou of vroeg jij hem?'

Dat ging wel erg diep, wat maakte dat uit? Ik moest even nadenken.

'Nee, hij belde mij bij IHN en vroeg of ik even tijd had voor een gesprek, meer niet.'

'Dus hij belde gewoon zelf op voor een afspraak en je hebt dat in je agenda gezet?'

Het gesprek werd nu wel heel vreemd, het leek wel een verhoor bij de politie. 'Ja, dat zal wel. Hoezo, wat gaat jou dat allemaal aan?'

'Nee, niets. Ik hoorde wat ergens en ben gewoon nieuwsgierig. Haal die agenda van vorig jaar eens op en laat eens zien of het er werkelijk in staat.'

Ik keek hem stomverbaasd aan, maar zag geen probleem in het laten zien van een inmiddels oude agenda. Dus pakte ik mijn agenda van 1991 en daar stond de afspraak om half één in Hotel Drachten met Herman van Kesteren gewoon in natuurlijk. nooit gebeurd

Johan keek en lachte. 'Ja, dat klopt. Nou dan heb ik dus mooi gelijk gehad en zo zie je maar weer dat ik zelfs vanuit Gennep nog precies weet wat jij uitspookt hier. Zo, wat een mooie agenda zeg, handig die ruimte op die pagina en zo, hoe kom je daar aan?'

Ik keek hem weer stomverbaasd aan, wie kent de Elsevier agenda nou niet, die je met opdruk kunt bestellen? Dus ik legde het hem uit.

'Zeg, mag ik die agenda even meenemen? Ik stuur hem wel terug, want ik wil deze ook bij ons gaan gebruiken, maar dan wil ik hem even laten zien. Mag dat wel even?' vroeg hij toen.

Dat vond ik wel merkwaardig, maar ik zag er ook geen enkel probleem in. Wat kon er nu voor geheimzinnigs in mijn agenda staan?

'Ja, dat mag wel. Maar ik bewaar altijd al mijn agenda's, dus stuur hem dan echt terug later.'

'Dat beloof ik je, je krijgt hem direct weer terug zodra ik hem heb laten zien.'

Ondertussen zag ik Anjo wat vreemd schamper lachen, net alsof ze het niet geloofde. Maar Johan begon snel over iets anders en even later gingen ze weer weg.

De agenda heb ik nooit meer teruggezien en pas in 2006 herinnerde ik me dit belangrijke gesprek weer, toen ik mijn agenda van 1991 zocht.

Vorig jaar waren we naar Joegoslavië op vakantie geweest en we wilden nu toch weer liever naar Corsica. Dat beviel ons altijd goed. De rust en het altijd heerlijke weer en de geur van de maquis daar, maakte het een schitterend eiland. Ik nam zoals altijd mijn zodiac rubberboot mee, met de Mercury 25 pk aanhangmotor die ik precies achter in de kofferbak van de auto kon proppen. De surfplanken voor de kinderen vervoerden we bovenop de auto en in de caravan hadden we onze spullen. De auto was dan mooi zwaar ten opzichte van de caravan en dat reed beter.

WAAR

De kinderen sliepen weer in de twee kleine tentjes, die we een eindje van de caravan af neergezet hadden. We troffen daar ook weer de vrienden waar Arne eerder al eens mee optrok. Ze spraken Frans maar ook een beetje Engels. Ik nam ze mee waterskiën en ze vonden het geweldig. Vol trots lieten ze het aan hun ouders zien.

Ik hield ervan om vroeg in de ochtend, als ik toch al wakker ben, te gaan wandelen langs het strand. Het was dan nog doodstil en de zee was nog mooi vlak blauw en de zon nog niet te heet. Ik kon dan in mijn blootje heerlijk vele kilometers langs het strand lopen naar links en naar rechts. Je kwam dan nog niemand tegen, op een enkeling na. Ik genoot van die wandelingen, het was een soort meditatie voor me. Ik zou daar wel willen wonen, bedacht ik. Je voelt je daar één met de natuur.

WAAR

Onze vaste camping was een officiële naturistencamping geworden inmiddels, maar het restaurant en de winkel lagen buiten dat gebied en dus moest je daar gewoon gekleed gaan gelukkig, want dat ging ons net iets te ver. Overdag in je blootje naar het strand lopen, waar toch al iedereen in z'n blootje loopt, was geen probleem voor ons.

We konden weer rustig onze parasol en wat andere spulletjes gewoon op onze vaste plek op het strand laten staan, niemand die er aan kwam. Ook de zodiac rubberboot trokken we een eind op het strand en lieten hem daar rustig liggen tot we hem weer nodig hadden.

Op een dag vertelden de Franse jongens me iets vreemds, nadat ze me iets bij Wies hadden weggehaald.

'We willen je iets vertellen. Je bent een goede vriend en daarom willen we je waarschuwen over je vrouw.'

Ik keek ze verbaasd aan. 'Wat is er met haar?' vroeg ik. Wies deed niets verkeerd, dat wist ik zeker.

WAAN

WAAN ! ! ! ! !

Aarzelend gingen ze verder. 'Ze kent een man en die kan haar alles laten doen, ook seks.' Ze keken me wat angstig en afwachtend aan.

Dat kan niet, dus dat zei ik ze ook direct, zonder enige aarzeling.

'Onmogelijk. Wies, mijn vrouw, zou dat nooit doen', zei ik heel zeker en duidelijk tegen hen. Ik was stomverbaasd. Hoe zou Wies iets gekks moeten doen met een wildvreemde vent hier op de camping, ik wist niet eens dat ze hier iemand kende.

Maar ze gingen verder. 'Hij vertelde ons dat hij haar alles kon laten doen en hij zou haar seks met ons laten hebben, maar dat hebben we geweigerd. We willen je niet verraden, omdat je zo aardig voor ons bent.'

'Onmogelijk', zei ik weer. 'Dat zal nooit gebeuren, dat zou ze nooit doen.'

'Zou je het erg vinden als ik seks met haar heb en zij wil dat ook? Ik heb al eerder seks gehad, maar mijn vriend hier niet, zei de grootste nu.'

Ik stond paf. Hier stonden twee aardige jongens van een jaar of vijftien die me waarschuwden dat Wies gekke dingen deed en vroegen mij toestemming om seks met haar te hebben, onmogelijk toch?

Wies lag vijftien meter verderop mooi te zijn in haar blootje en waarom ik het zei, wist ik achteraf ook niet, maar ik antwoordde dat als ze het zelf wilde, dat hij dat dan vooral moest doen en dat hij maar moest proberen of ze er voor in was.

Maar ik geloofde het natuurlijk niet en vond het verhaal van de jongens onzin. Mijn natuurlijke afweerreactie zal ook wel meegespeeld hebben en ik ging weer snel naar mijn eigen handdoek en zette het uit mijn hoofd verder. Onmogelijk, Wies zou dat nooit doen.

Op een middag zaten de jongens vlakbij ons en ze hadden al eens met Wies staan praten aan de waterlijn, had ik gezien. Maar dat was normaal, ze praatten wel meer.

Ik las mijn boek en plotseling vroeg Wies me waarom ik niet even een stukje ging varen.

'Je hebt de hele dag nog niet gevaren, dat boek blijft er wel', zei ze.

En ja, waarom niet. Dus ik ging naar de boot en keek naar de jongens die meestal wel graag mee wilden en wenkte hen om ook mee te gaan varen. Maar tot mijn verbazing wilden ze nu niet, ze hadden geen zin.

Prima, dan maar alleen. Dus ik trok de boot in het water en voer rustig uit de baai vol zwemmende mensen, zodat die geen gevaar liepen. Net voorbij de rotsen gaf ik gas om even naar de volkomen stille zandstrandjes te varen die een paar kilometer naar rechts liggen. Daar heeft nog vrijwel niemand zijn voeten in het zand gezet, of het moest iemand met een boot zijn, anders kon je daar niet komen.

295 WAAN

waar waren onze dan, kinderen

waan

Maar toen ik al een eind weg was en nog even omkeek, zag ik net in de verte dat de Franse jongens opstonden en het strand af wilden lopen naar de camping erachter. Wies zag ik niet liggen, maar zag haar nog net bij de strandopgang achter de bomen verdwijnen. Ze was al eerder weggelopen dus. Dat vond ik vreemd en ik vertrouwde het niet. Ik besloot om uit het zicht, achter de bocht, de boot aan land te zetten en trok hem een eind het strand op. Ik was mijn slippers vergeten, maar probeerde toch achter het strand de kleine duinen over te gaan, maar het zand was veel te heet en er lagen overal prikkels in het zand, dus ik moest het opgeven, dat werd niks. Toen besloot ik dat het onzin was om Wies ervan te verdenken dat ze iets zou uitspoken met die jongens. Ik voer toch maar door en bleef een hele tijd op die prachtige strandjes, waar je heerlijk kon wandelen. Er was ook een poel met kleine schildpadjes. Pas veel later kwam ik weer terug en Wies lag rustig op het strand een Margriet te lezen. Niets aan de hand dus. Ik moest het nu verbeeld hebben.

We hadden het heerlijk. We maakten nog wat tochtjes in de omgeving en ik ging elke ochtend wandelen. Toen ik een keer in bed bleef liggen, vroeg Wies of ik niet ging wandelen.

'Dat is gezond voor je, toe nou', zei ze. En ja, waarom niet, dus ik ging maar weer en toen ik de ruim driehonderd meter naar het strand bijna had afgelegd, kwam ik de grootste Franse jongen tegen die blijkbaar naar de toiletten wakbij onze caravan ging. We groetten elkaar en ik liep door. Ik keek nog even om en hij keek toevallig ook om. Vreemd, maar ja, ik moest ook wel eens vroeg even plassen, dus ik liep door.

Toch bleef het me bij en ik besloot iets verderop om toch even te gaan kijken of hij niet naar Wies ging. Ik zag hem niet meer op het zandpaadje en liep naar de caravan. Ik wilde de deur opendoen, maar die zat op slot.

'Wacht even, ik heb hem op slot gedaan', riep Wies. Ze deed deur open en keek me vreemd aan. 'Waarom kom jij hier nou in één keer, je zou toch gaan wandelen?'

'Nou, ik moest even naar het toilet', maakte ik ervan en pakte wat toiletpapier uit het toiletje en liep weer weg. In de caravan was niets te zien geweest. Er kon iemand onder het bed gelegen hebben, maar dat vond ik te ver gaan en ging gewoon wandelen.

Op een andere middag lag ik op het strand en Wies was even naar de caravan gegaan om te plassen en wat te drinken. Ze kwam zo terug, zei ze. Maar plotseling moest ik nodig naar het toilet, ik kreeg buikkrampen. Dus ik liep vrij snel naar de caravan en zag een eind verderop de kleinste Franse jongen

waar
waren
onze kinderen?

WAAN

WAAN

het pad naar onze caravan inlopen. Vreemd, die kwamen vrijwel nooit daar en Arne en Jorrit waren naar de andere camping, Corsicana. Maar misschien wist hij dat niet en ging het aan Wies vragen. Maar toen ik er bijna was, zag ik Wies door de openstaande deur bij het keukentje bezig en de Franse jongen stond binnen in de caravan, achter haar. Dat was merkwaardig, want ze bleven altijd buiten de caravan. Wies zag me en praatte met de jongen die nu weer naar buiten kwam. Heel vreemd, want Wies zou dan toch verder moeten praten met hem en niet gewoon doorgaan met handen wassen of wat ze daar ook deed binnen bij dat wasbakje?

Ik was nog een meter of vijftig weg en de jongen was inmiddels al op het pad. Hij liep niet naar me toe, maar van me weg vreemd genoeg. Hij keek me ook niet aan en keek duidelijk naar beneden, naar zijn broek leek het wel. Ik riep hem nog na, maar hij deed net alsof hij me niet hoorde en zette de pas erin. Iets verderop liep toevallig net een vrouw die ik 's ochtends weleens op het strand tegenkwam. Ze kwam juist naar ons toe en toen ze vlakbij de jongen was, schoot ze in de lach en keek naar zijn short. Ik was bijna tegelijk met haar bij onze caravan en liep net het paadje op toen ze me riep en een vreemde beweging naar me maakte. Ze deed een stap in mijn richting, keek nog eens achterom naar de Franse jongen en weer naar mij, terwijl ik haar verbaasd aankeek.

'Is dat uw caravan en uw vrouw daarbinnen?' vroeg ze.

'Ja, dat is mijn caravan en mijn vrouw', antwoordde ik.

'Je vrouw gaat vreemd', zei ze tot mijn stomme verbazing.

De Franse jongen liep inderdaad vreemd genoeg weg, in plaats van even met me te praten. Inmiddels liep de vrouw weer door en zei nog iets wat ik niet verstond, dus vroeg ik haar wat ze zei.

Ze zocht naar woorden, ze kende het Engelse woord zeker niet en toen ze weer op het pad was en mij nog verbaasd zag staan, maakte ze een obscure beweging met haar hand voor haar kruis. Net alsof er een penis in erectie is. Een raar tafereel, dat ik nooit meer vergat, die beweging zie je een vrouw nooit maken. Ze bedoelde dus dat die Franse jongen een stijve had gehad? Dat kon kloppen, want hij keek naar zijn short en liep opzettelijk van me weg. Ik kon het niet geloven, alles ging weer traag en als verdoofd. De Wies die ik kende, zou zo iets nooit doen, ze was juist preuts.

Toen ik Wies vroeg wat die Franse jongen kwam doen, zei ze dat hij even wat cola kwam drinken, dat had ze hem aangeboden. Ik was het hele voorval vreemd snel weer vergeten.

We hadden nog een mooie vakantie en toen ik op de laatste dag de surfplank van het strand haalde, de boot had ik de dag ervoor al weggehaald, vroeg de kleinste van de Franse jongens mij nog of we volgend jaar weer terug zouden komen.

waan

297

Wantschunlik wel, sei ik. Keamen nulle mit woe, vanden nulle toe toe
 hier.
 Jazeker, we keamen wantschunlik mit totus veldend hie.

Maar op de ringen zal ik zie dat ze bestemd zijn voor de koning
 dat blijkbaar zijn er een afkeer van de koning.
 We zijn er maar niet heen gegaan. Het veel beter kleeft ik het verstand dat is om
 ze dat niet meer wilde.

1983-1984

hijzelf had de hooft de Vraag van zelf bevestigenden koren kennen en te
kennen goed niet schijn. Verschillen. Maar ik kwam een keer uit op de
bevestigenden koren en bevestigenden een beetje van bevestigenden en het had
hoorden van het land, want hij was even vergeten dat het land van zelf
Maar heel vreemd, want we bij de staat van koren en het had een ander
zag. Het land van zelf en het land van zelf en het land van zelf en het land van zelf
het had hem toe om te vragen of hij niet even met mij wilde koren.
Maar hij bleef dat niet te doen. Jan kwam verbaasd terug en vertelde dat hij
hij dat vreemd vond, als commerciële man maakte je toch altijd met andere
mogelijk mensen kennis, dat is relationeel bezig zijn.

Hij vroeg nog of ik ooit yuzie met Perdok had gehad.

Nee, zeker niet, ik ken die man niet eens. Dus hoe zou ik dan iets verkeerd gedaan kunnen hebben? En dan nog, ik ben een heel sociaal mens en met iemand waar je direct ruzie mee krijgt. We lieten het hoofdschuddend maar zitten.

Maar later dacht ik er nog wel eens aan. Wat zou ik dan verkeerd gedaan kunnen hebben? Ik vroeg het nog eens aan Jan Pontein, de manager Bouw bij IIN, maar die wist het ook niet. Er waren geen problemen met GfH. Hij vroeg het later zelf aan Perdok, maar die ontkende dat er iets was.

1992 - HEDKE TJOELKER EN BERENSCHOT

Het ging zo goed bij IJIN, dat ik steeds minder tijd nodig had om isleren aan te maken. Wel was de opslag van de holding nogal fors, zodat de winst alrijdt magertjes was of zelfs net een verliesje. Maar onze bijdrage aan de totale kosten

[illegible]

...the fact that the
... ..
... ..

[illegible]

De laatste bijeenkomst die Europees projectmanagement van Rotterdam kwam op de dag. Ik was hier op een zeker moment zo dat de projecten veel duidelijk bleken af te liggen dan ons dacht de projectleiders werd verzorgd. Toen we er tijdens het managementseminar over spraken, gaf ik een brief in de vergadering en vroeg op mijn kantoor van de relaties van de twee bijeenkomst door te vertellen. Ik vroeg of ze een bijeenkomst hadden die verscheidend van projectleiding en met name problemen draaide. De bijeenkomst, een hele uitdaging projectleiding zelfs, geleid door een persoon Boudewijn. Ik legde hem de situatie uit en hij zei direct hoe het op te lossen was. Ze moesten een kleine groep van twee dagen, de eerste dag stond in het teken van workshop alles uitdrukt hier en de tweede dag werd ingelocht hoe het dan verder kon. Twintig mensen konden deze training volgen. Vrij daarvan moesten dat samen een nieuwe strategie ontwikkelen, die ons kwaliteitsplan van worden voor projecten. Tot slot was er een terugkomsdag om te bespreken hoe het was gegaan en of het opgezette systeem goed werkte.

Dat bleek een goede zet te zijn geweest. Men vond de training heel goed en accepteerden allemaal de nieuwe methode, 'Systems Management'.

Later bleek dat die ene cursus heel veel geld in het laasje bracht. Veel later, toen ik allang weg was, hoorde ik nog steeds mensen bewonderend over het projectensysteem praten. Ze kregen zelfs opdrachten van mijnenen, die uitsluitend konden worden uitgevoerd doordat ze dit systeem hadden ingevoerd.

Al snel namen ook de andere vestigingen het systeem over. Berenschot gaf ook daar de cursus.

Ik volgde ook een training time management, omdat in ons bedrijf veel tijd verloren ging. Ook zelf zou ik het veel beter kunnen doen.

Toen ik in Bilthoven in de zaal zat en een Heptke Doelker met zijn verhaal begon, dacht ik dat ik er verkeerd was. Dit klopte niet en ik keek naar mijn

buurvrouw links van me. Die keek ook al vreemd om zich heen.
'Zitten we hier wel goed?' vroeg ik nog, om me heen kijkend.
'Ja hoor. Kijk maar, daar liggen de ordners met time management erop immers', zei ze.

Op het bureau lagen inderdaad mappen, dus bleef ik toch maar luisteren. Hepke vertelde over allerlei zaken die eigenlijk in de filosofie thuishoorden. Hij gaf eigenlijk een lezing over levenswijsheden, over waarom dingen fout gingen. Een schitterend verhaal, zeer humoristisch hoe hij steeds weer een waarheid als een koe vertelde en iedereen wel begreep hoe dom we als mensen eigenlijk zijn. Allemaal aha-erlebnissen.

Ik was zo onder de indruk van deze fantastische man, die zo goed onder woorden kon brengen wat iedereen eigenlijk wel begreep, maar niemand goed doorhad en besepte.

De volgende maandag vertelde ik in het managementteam vol enthousiasme over deze training en wist het blijkbaar zodanig op hen over te brengen, dat ze met me eens waren dat ik deze man een keer uitnodigde en we met een groep van twintig man eens een dag naar hem zouden luisteren.

Normaal gesproken kwamen alle trainingen via de holding natuurlijk en dan was men er niet heen te slepen. Maar de komst van deze man ging als een lopend vuurtje door het bedrijf en iedereen wilde ook mee. We moesten dus mensen teleurstellen, maar ik beloofde dat we het nog een keer zouden doen voor de rest.

Voor de technuten met een zwaar technische opleiding was het, net als voor mij, een verademing om nu eens iemand te horen praten over de meer achterliggende zaken en filosofieën.

Het bleek weer een succes en ook nu werd het door de andere vestigingen overgenomen. We hebben hem drie jaar achter elkaar uitgenodigd.

→ WAAR ←

Later bij de Rotary heb ik hem ook een avond een lezing laten geven. Sommigen daar vonden hem schitterend, maar de echt vastgeroeste oudjes natuurlijk niet. Die begrepen helemaal niets van deze totaal afwijkende mening.

Ik had ook een vriend van het NCD, Hessel Feitsma, uitgenodigd. Hij was toen directeur van het PEB, de elektriciteitsleverancier van Friesland. Hij vond het zo geweldig dat hij ter plaatse een afspraak maakte met Hepke om ook een training voor hen te organiseren.

Die heeft ook plaatsgevonden en mijn tennisvriend Harm Olthof, toen hoofd administratie bij het PEB, nam ook deel aan de training. Hij vond het ook een openbaring ten opzichte van andere trainers, met alleen maar het standaardverhaal. Dit was duidelijk van een hoger niveau.

Toen Hessel een andere baan kreeg aangeboden, werd Harm directeur.

oke', doe dat dan, je hebt een waan verleden!!

Ik nodigde Hepke later nog uit voor een etentje met Wies en mij in het Oranje Hotel, toen hij er toch een keer moest zijn voor een training. Door hem ben ik ook wat meer in de filosofie gedoken. Krishnamurti heeft met zijn boek 'Laat het verleden los' veel bij mij losgemaakt. Ik ben nog meer dan anders het verschil tussen echt en onecht gaan zien. Daar hangt ons hele leven tenslotte van af. Veel mensen zien dat niet en liegen en rommelen er maar op los. Ze zien niet de essentie van de dag, maar uitsluitend de waan van de dag. En dan gaat alles steeds fout.

Ik hield daar ook nog een praatje over bij de Rotary en schreef er een artikel over. Toen ik het bij de Rotary vertelde, stelde Pier Riedstra mij aan het eind een vreemde vraag.

'Vertel je ons dit met een speciale reden?'

Ik was verbaasd, wat zou die reden dan moeten zijn? Dus antwoordde ik ontkennend.

'Als er voor iemand zaken verborgen worden gehouden waar hij zelf geen kennis van heeft, wat gebeurt er dan?' vervolgde hij.

'Je bedoelt dat er zaken voor hem worden verzwegen?'

'Ja, hij heeft geen weet van bepaalde zaken. Wat doet dat dan in verband met jouw echt en onecht?'

Ik dacht er verbaasd over na. 'Dan zal het fout gaan, want deze persoon neemt dan allerlei beslissingen die op foutieve gronden gebaseerd zijn. Dus dat moet fout gaan op den duur.'

Maar het was inmiddels al ruim over de normale eindtijd en de bijeenkomst werd beëindigd. Op dat moment voelde ik dat er iets was wat ik niet wist.

1992 - ADVANCED MANAGEMENT PROGRAM NYENRODE

WAAR!

Omdat ik veel tijd over had, bezocht ik op een moment ook het BIG congres van de Universiteit Groningen. Daar sprak ook een professor, Tineke Baalman. Ik vond haar verhaal heel stimulerend en ik maakte in de pauze nog even een praatje met haar en kreeg haar kaartje. Ze gaf ook trainingen.

Wat later probeerde ik in het managementteam van de holding om de zaak wat meer open te krijgen. Men liet niet het achterste van de tong zien en dus ontstonden er problemen. Volledige openheid is juist heel belangrijk en kan ervoor zorgen dat werkelijk alles op tafel komt in een bedrijf. In mijn eigen managementteam in Leeuwarden ging dat heel goed, maar nog niet in de holding. Toen ik dat aanstipte, vonden meer mensen dat en vroegen ze mij hoe dat op te lossen zou zijn. Ik dacht aan Tineke Baalman en men wilde wel eens praten.

Tineke Baalman heeft nooit
over mij gesproken!

Niet lang daarna gaf ze samen met nog iemand bij ons een training. Helaas, het begrip kwam er wel, maar men handelde er niet goed naar. Het was wel een goede exercitie vond men.

Tineke kwam ook nog een keer naar Leeuwarden om ergens over te praten, maar kwam niet vet. Het gesprek lag haar niet zek. Het ging over Wies en iets wat ik niet wist. Tineke vroeg mij vervolgens of ik aan het Advanced Management Program van de Nyenrode University wilde meedoen. Dat was een programma van hoog niveau voor eindverantwoordelijke directeuren, dat gedurende een jaar in een aantal lange weekenden gevolgd kon worden. Daar was ballotage voor, maar zij dacht dat ik daar gezien mijn interesse zo doorheen zou komen. Ze zou mij voor een gesprek laten uitnodigen.

Dat gesprek kwam er en ik werd direct goedgekeurd. Mijn filosofie en zaken als 'echt en onecht' kwamen daar goed van pas en lagen helemaal in de lijn.

De kosten bedroegen maar liefst 35.000 gulden, maar Tineke zou dit voor mij bij Ger de Vries aanbevelen. Die vond het gelukkig goed.

Een jaar lang ging ik om de vier weken en soms nog vaker, wegens onderlinge afspraken voor werkgroepen, naar Breukelen.

Een heel goede training waar ik nog veel vrienden aan over heb gehouden.

Ik werd daar zelfs tot voorzitter van een groepje van vier gekozen, die met elkaar een onderwerp moesten uitdiepen.

Dat resulteerde uiteindelijk in een boekje dat we 'Mens en organisatie in beweging' noemden. We lieten er 5.000 van drukken en hadden er veel te weinig achteraf, zoveel belangstelling was ervoor. Deel 4 in dat boekje, 'De mens in de organisatie', werd door mij geschreven. Dat was voor mij ook geen enkel punt, ik schreef het in een dag of drie thuis. Achteraf denk ik dat ik op dat moment op een hoogtepunt zat qua denken en kennis van zaken.

In mei 1993 hadden we onze laatste lange weekend in Breukelen en werd ik zelfs nog geïnterviewd door Philip Freriks himself. Er waren ook andere bekende presentatoren ingehuurd voor de mediatraining.

Het afscheid was uiteindelijk in juni. Het totaal was werkelijk fantastisch geweest en ik heb nog heel wat mensen naar het Advanced Management Program van Nyenrode toegezonden met mijn aanbevelingen.

AUGUSTUS 1992 - DE GRONTMIJ NEEMT IHN OVER

Toen ik terugkwam van vakantie, bleek dat de Grontmij een bod op IHN ging uitbrengen. Ger de Vries wilde blijkbaar 'cashen' en eindelijk wat geld terugzien

WAAR!

van de investeringen die hij al zijn hele leven had gedaan.

Ik feliciteerde hem ermee, het was tenslotte toch een belangrijk moment voor hem en dat het nu voor ons veel onzekerder werd, was niet zijn probleem. Het gaf ook weer kansen.

Al gauw kwamen er besprekingen met de staf van de Grontmij Groep, die een heel andere cultuur bleken te hebben. Aan de ene kant heel intelligent en op een hoger niveau, maar aan de andere kant een meer overheidsgerichte cultuur. Dus was hun cultuur softer dan de wat hardere en zakelijker cultuur die wij kenden en die met betrekking tot onze opdrachtgevers ook noodzakelijk was. Dat gaf wrijvingen onderling. De één begreep de ander niet.

Maar de overname ging door en we kregen nu een holding en een Regio Noord Managementteam van zeven directeuren. Zowel die van de Grontmij vestigingen, als die van ons.

Jan Glas werd als leider van Noord aangesteld. Hij was van oorsprong een projectleider en was doorgegroeid naar vestigingsleider Grontmij Haren.

Hij kwam niet met me praten en na een paar maanden merkte ik dat ik mijn verhaal niet goed kwijt kon in de managementteamvergaderingen. Die leenden zich niet voor een inhoudelijk, diepgaand gesprek over wat beter kon en wat minder goed was.

Ook wilde Jan dat ik van alle projecten die in Leeuwarden liepen, wel driehonderdvijftig per jaar, wist wat er speelde. Terwijl ik juist andersom werkte, ik hoefde alleen maar te weten waar het fout dreigde te gaan immers. In het systeem van het omgekeerde organogram hoefde ik niet alles te weten. De macht en verantwoording lag daar veel meer bij de afdelingshoofden, die ook als enige deskundig genoeg zijn om te weten waar ze mee bezig zijn.

Dus dat botste al snel. Ik zou heel eenvoudig van alle afdelingshoofden kunnen eisen dat ze me één keer per week op de hoogte brachten, maar dat kostte alle afdelingshoofden wel één of twee dagen. Alleen dan zou ik op zijn vragen in het managementteam een goed, inhoudelijk antwoord kunnen geven. Jan zou dan zeggen dat ik het fantastisch deed, maar de kosten waren hoog, omdat de afdelingshoofden veel tijd kwijt zouden zijn. En wat leverde het uiteindelijk op voor de opdrachtgevers?

Ik besprak dit ook in ons eigen managementteam in Leeuwarden. Ze voelden er niets voor en vonden het onzin. Han Jansen ging direct een stap verder en zou de holding of mij een factuur sturen voor de uren die hij daaraan moest besteden. Hij had daar geen tijd voor. Zo had ik hun dat ook geleerd en zo bleven we ook alert en goedkoop.

In het managementteam van de holding was het afzien met Jan Glas. Hij ging iedereen langs met zijn vragen over de diverse projecten. Steevast vertelde ik

WAAR!

WAAR

hem dat het blijkbaar goed ging, omdat ik er weinig van wist. Van projecten waar iets mee was en waar ik dus bovenop sprong, wist ik dat wel natuurlijk en wist veel beter dan hij waarom het fout was gegaan, want ik ging veel dieper dan de zichtbare fouten.

De vergaderingen met in totaal negen man duurden langer en langer en ik voelde eigenlijk dat hij dat veel beter één-op-één kon doen bij de directeur van een vestiging. Dan kon die de juiste man erbij halen en kon er veel inhoudelijker gesprakt worden. Maar dat vond Jan niet, dus gebeurde dat ook niet.

Als we om half twee begonnen, zaten we er soms 's avonds om half acht nog. Dus al snel gaf ik vooraf aan dat ik om zes uur nog een afspraak had. Dat was dan met Wies thuis, maar dat ging hem niets aan. Gelukkig vroeg hij er ook niet naar.

WAAR

Op een avond, toen ik naar huis reed in prachtig mooi zomerweer, had ik het wel gezien, ik wilde dit niet meer zo. Ik verloor veel te veel tijd en had er ook geen plezier meer in. Niets mocht en alles wat ik had kunnen doen voor de jongens, moest soms zelfs worden teruggedraaid. 'Dat doen we bij de Grontmij niet zo', werd er dan gezegd. Ik besloot om weg te gaan. Ik ging mijn jongens niet van het werk houden, maar gooide de handdoek in de ring.

En op hetzelfde moment ben je niet meer depressief, je neemt het heft weer in eigen handen immers en laat je niet meer koeioneren door een veredelde projectleider. Dat gaf een heel goed gevoel, wat de jongens in Leeuwarden ook wel merkten. Ik nam het allemaal veel losser.

Maar toen we het in het managementteam en daarbuiten bespraken, wilden ze vechten voor hoe we het tot nu toe samen hadden gedaan, dat beviel hen uitstekend. Maar ik deed ze mede dat we het nooit van de cultuur van Grontmij zouden winnen en zij namen ons over. Dus het was vrijwel onmogelijk. Dat zou van Grontmij vergen dat ze naar ons luisterden. Toch beloofde ik dat ik nog één poging zou wagen.

Ik nodigde Jan Glas uit voor een lunch, dat leek me het beste. In een kil kantoor moest ik dat niet hebben.

WAAR

Toen hij kwam, praatten we eerst een uurtje en nam ik hem om twaalf uur mee naar het Oranje Hotel. Ik ging in de pub een borrel met hem drinken in de valse hoop dat het ijs eindelijk een beetje zou breken en om van de oude Bonnema advies te krijgen over iets lichts te eten en een leuke wijn daarbij. Jan keek wat vreemd om zich heen vond ik, maar hij paste zich maar een keer op ons aan. Ik had feitelijk mijn beslissing al genomen en voelde me vrij en onafhankelijk. Aan de bar lukte het niet zo, Jan was een zeer gesloten type. Maar toen Bonnema ons aan tafel uitnodigde, legde ik mijn hele hebben en houden op tafel, met

alle plussen en minnen. Heel integer en eigenlijk veel te open, maar zo zat ik in elkaar. Het was de enige manier om nog een kans te hebben en om de Grontmij nog eens te leren hoe het wellicht anders zou kunnen. Ik gaf aan wat er in de holding goed was, maar ook wat beter kon. Ik sprak ook over mijn baas, Ger de Vries. Heel positief, maar haalde daarnaast de wat negatievere dingen aan die ons volgens mij hadden afgeremd, hoewel ik daar nu niet veel mee te maken had, we rapporteerden nu immers aan Jan Glas. Jan luisterde en zei erg weinig vond ik. Daar had ik een hekel aan, want ik wist natuurlijk niet wat hij dacht. We gingen pas om half vier weg, zo goed hadden we met elkaar gesproken, dacht ik nog in mijn onschuld. Ik vond wel dat ik erg weinig feedback had gekregen. Zoals altijd was Jan heel gesloten en afstandelijk. Hij was meer een man van een broodje dan van een leuke lunch, wist ik. Als ik zijn gedachten wilde polsen, gaf hij geen krimp.

WAAR

Een paar dagen later kwam Ger de Vries zonder aankondiging binnenstuiven en vroeg of ik een gesprek met Jan Glas had gehad en of ik ook over hem had gesproken.

'Jazeker, maar zeker niet negatief. Wel heel open over alles wat volgens mij goed gaat, beter kan en ook wat wellicht anders moet', zei ik.

'Ja, dat zal wel, maar ik heb het wel anders gehoord', antwoordde hij boos en hij was al weg voordat ik kon reageren. Dat kwam bij Jan Glas vandaan begreep ik wel. Die had er niets van begrepen en had alles vertaald als kritiek op Ger de Vries.

WAAR

Ik dacht nog eens aan de wijze lessen van Raadgevend Bureau Claessens, waar ze ons leerden om uitsluitend datgene te vertellen wat de gesprekspartner ook daadwerkelijk kon bevatten. Nooit meer dan dat, was de ernstige waarschuwing. Ze zullen het niet begrijpen en het verkeerd opvatten. En inderdaad, hier had je zoiets. Maar hoe had ik het anders kunnen doen? Ik moest tegenover het personeel wel een laatste poging wagen, dat had ik beloofd aan het managementteam.

1993 - ~~AL RUST OVER KAMER VAN KOOPHANDEL DOSSIERS~~

waren er niet

Op een avond, net voor het eten, ging de telefoon en Wies nam op. 'Yes, I will get him on the phone for you. One moment please, he will take your call in his office', zei ze.

Ik liep naar mijn werkkamer en nam daar de hoorn van de haak.

Hij noemde zijn naam Al Rust, en zei dat wij elkaar nog kenden van het Duitse 97th General Hospital, van de geleverde bewegwijzering daar.

novit³⁰⁵ gebeurd.
ik heb Rust nog nooit 2/d kel. gehad

Dat wist ik nog en vond het leuk dat hij nog even belde. Ik vroeg wat ik voor hem kon doen. Tegelijkertijd welde er een vreemde angst in mij op, waarom wist ik niet, maar ik was bang. Ik raakte verstijfd en kon moeilijk nadenken. 'Je kunt iets heel belangrijks voor me doen. Heb je toegang tot de dossiers van de Kamer van Koophandel?' begon hij.

'Ja, dat heb ik. Waarom? Wat kan ik voor je doen?'

'Luister goed en schrijf het op, zodat je het niet kunt vergeten. Het gaat om het adres van Baker Brothers uit Boston, Massachusetts. (Jij bent daar geweest en ik heb het adres dringend nodig. Ik heb een rechtszaak met hen gehad, zoals je wel weet.'

Vreemd, wat heeft hij nou met mijn Baker Brothers te maken?

'Nee', zei ik dus aarzelend.

'Jawel, ik heb het je verteld, maar je bent het waarschijnlijk vergeten. Heb je hun adres nog ergens? Ik moet weten in welke plaats ze gevestigd waren. Ik weet dat het een klein plaatsje in het westen was, maar ik kan me de naam niet herinneren. Als je het niet weet, kun je het dan opzoeken? Ik heb veel voor je gedaan, dus doe dit alsjeblieft voor mij.'

'Waarom heb je het adres van Baker Brothers, waar ik directeur was, nodig?' vroeg ik nog onnozel.

'Schrijf dit op.... Baker Brothers of Systems Engineering Heerenveen, waar je directeur was voordat ze je ontsloegen. (Doe dit alsjeblieft voor me. Ik bel over een uur terug, is dat goed?'

'Ja, ik zal het voor je opzoeken', antwoordde ik en was dat werkelijk van plan. Dit was een heel aardige man die mij ook had geholpen vroeger. Wies vroeg wat er was en ik vertelde haar dat ik iets in de dossiers van de Kamer van Koophandel moest opzoeken.

'Waarom moet jij dat voor die man doen? Je hebt toch niets met die man? Je doet het mooi niet hoor', zei Wies en we gingen eerst eten.

Na het eten liep ik weer naar mijn werkkamer en zag het stuk papier over de Kamer van Koophandel en Baker Brothers. Wat moest iemand in vredesnaam met Baker Brothers en hun adres in Amerika, vroeg ik me af en was het feit dat het om Al Rust ging dus totaal weer kwijt. Ik kon het niet bedenken en voelde weer die angst en die vreselijke verdoofdheid in mijn hoofd als ik erover probeerde te denken. Heel merkwaardig en ik liet het dus even liggen. Maar toen ging de telefoon en het was Al Rust weer.

'Heb je het adres voor me?'

'Uh, nee, nog niet. Waarom heb je dat adres ook al weer nodig?'

'Waarom heb je het niet voor me opgezocht?' vroeg hij boos.

'Ik begrijp niet waarom je het adres van Baker Brothers nodig hebt. Wat heb jij

te maken met mijn rechtszaak tegen hen? Ik heb gewonnen en het is helemaal afgerond nu. Wist je dat al?' antwoordde ik aarzelend.

'Ja, dat weet ik. Het gaat niet om jouw rechtszaak, maar om die van mij. Ze hebben mij ook aangeklaagd en ik moest een boete betalen. Ik heb nu bewijs van mijn onschuld en ik heb hun adres nodig om de zaak te heropenen. Waarom help je me niet? Heb je enig idee hoeveel we doen om je te helpen en hoeveel we daarvoor hebben moeten lijden?'

Hij was echt boos en ik was erg timide geworden inmiddels. Ik had het verkeerd gedaan, ik had het gewoon moeten doen, maar ik kon het niet begrijpen. Alsof ik bang voor iets was.

'Sorry, maar ik wist niet waarom je het adres nodig had', zei ik weer aarzelend en geschrokken door zijn boosheid.

'Ik doe nooit meer iets voor je! Als je toch eens wist wat we voor je gedaan hebben en hoeveel we daarvoor geleden hebben. Ik ben verschrikkelijk kwaad op je. Het gaat me veel geld kosten om er zelf achter te komen.'

Ik begreep er niets van, maar voelde me verschrikkelijk. Maar hij hing gelukkig al op.

Ik zat nog een tijdje na te trillen en wist niet wat ik er mee aan moest. Ik schaamde me diep. Waarom had ik niet gewoon het dossier opgezocht? En weer die vreselijke verdoofdheid in mijn hoofd, alsof je brein stilstaat en je niet meer kan denken.

WAAN

1993 - AANBOD DIRECTEURSPOSITIE BIJ BATAVUS

waar. ←

Ik was aan mijn bureau aan het werk toen de secretaresse van Hans Wezenaar, directeur van Batavus in Heerenveen, belde. De grote fietsenfabrikant die het na tussenkomst en hulp van de NOM nu erg goed deed.

Hij vroeg of we een keer konden lunchen. Dat kon natuurlijk, hij was ook een opdrachtgever en ik had hem al een paar keer gesproken in Heerenveen over een project bij Batavus. Mijn projectmanager Kees Tabak had bij hem nogal over mij opgeschept, geloof ik. Over hoe vooruitstrevend ik was en hoe goed de sfeer bij IHN was, de vernieuwingen en meer van dat soort zaken.

We spraken af in Hotel Tjaarda in Oranjewoud. Het bleek dat hij daar commissaris was en dat hij daar ook bij de Rotary zat.

We praatten wat en later vroeg hij me of ik iets voelde voor de positie van directeur bij Batavus, want hij ging zich met de holding bezighouden. Ze gingen een nieuwe fase in bij Batavus.

WAAN 306

Dat verraste me, daar had ik nooit aan gedacht tenslotte. We spraken af dat ik erover na zou denken en dat we elkaar over een week of twee zouden bellen en het tijdens een volgende lunch zouden bespreken.

Ik besprak het eerst thuis met Wies en gezien de moeizame situatie met Jan Glas leek het ons een goed idee, dus ik belde Hans Wezenaar om te zeggen dat ik in was voor een vervolgesprek.

Dat vond plaats in Hotel Tjaarda en was positief. We spraken nog twee keer bij hem op kantoor af en hij bleef ook positief. Ik gaf mijn referenties door en voerde nog een gesprek met zijn staf.

In mijn enthousiasme kon ik mijn mond niet houden en vertelde het aan Ruud ter Schiphorst bij de Rotary. Een grote fout, maar dat kon ik nog niet weten. Ik kreeg zelfs al een schriftelijke aanbieding en belde Hans Wezenaar nog om over wat details te praten, maar plotseling deed hij heel anders. Vreemd, net op het moment dat er sprake was geweest van de referenties.

Toen kreeg ik een koel briefje waarin hij meldde dat hij van zijn aanbieding afzag. Heel merkwaardig. Ik snapte er niets van en hij gaf ontwijkende antwoorden. Zou hij met Ger de Vries hebben gesproken en zou die zich negatief over mij hebben uitgelaten? We zouden de referenties nog noemen en met elkaar kortsluiten. Dus iemand moest hem met iets negatiefs over mij benaderd hebben, maar wat was dat dan? Ik wist van niets tenslotte.

achterdocht

1994 - OPGESTAPT BIJ IHN

Inmiddels had Jan Glas me gebeld en spraken we af, na wat woorden te hebben gehad, dat het beter was dat we uit elkaar gingen. Ik had immers een contract waarbij ik in geval van verschil van mening over het nieuwe beleid na een fusie of overname, een jaarsalaris meekreeg. Dat Batavus nu niet doorging, vond ik wel jammer.

Natuurlijk probeerden ze om mijn jaarsalaris zo laag mogelijk te maken en toen we er niet uitkwamen, belde ik Ger de Vries die ondanks alles toch bereid bleek om te bemiddelen en zo kreeg ik 140.000 gulden mee.

Niet helemaal alles inclusief pensioen en zo, maar dat kon me niet zoveel schelen. Ik vond het belangrijker dat we zonder teveel problemen uit elkaar gingen en later heb ik nog kans gezien om diverse opdrachten naar hun door te spelen, net als ik ook bij Claessens nog had kunnen doen.

Toen ik op een avond in de pub van het Oranje Hotel stond, omdat de Rotary

daar zijn borrel voorafgaand aan de bijeenkomst had, vertelde ik aan lid Paul Brenninkmeijer dat het plotseling was misgelopen met Batavus en hoe vreemd dat was. Paul was een heel aardige vent en kon altijd uitstekend luisteren. Ik mocht hem dan ook graag.

Hij luisterde wel, maar was vreemd afwezig. Ik praatte erover door, want het raakte me ontzettend. Tenslotte was het mede de reden van mijn vertrek bij de Grontmij, anders had ik misschien nog even gewacht.

'Ik denk dat het met Wiesje te maken heeft', zei Paul plotseling.

Ik kon dat helemaal niet thuisbrengen.

'Hoezo met Wiesje te maken?' Die heeft hier toch niets mee te maken? Wies is juist heel positief hierin en een prachtvrouw, want iedereen mag haar, dus dat kan het zeker niet zijn', zei ik verbaasd.

'Dus je weet het echt niet', zei hij op een vaststellende toon. Geen vraag, maar meer een constatering.

Vreemd, dus ik vroeg wat ik dan niet wist, maar hij keerde zich van me af en begon een gesprek met iemand naast hem. Ik liet het er verder maar bij. Er waren wel vaker vreemde dingen, dus was het vrij normaal dat je niet alles begreep. Het kon ook niet belangrijk zijn, want met Wies was er niets aan de hand. Hij wist er niets van blijkbaar.

Pas vele jaren later zou ik me dat gesprek toch weer herinneren en langzaam begrijpen hoe de vork echt in de steel zat.

Paul heeft dit nooit
gezegd.

WAAN